

KNJIŽNICA **KNJIŽNICA VELENJE**

STRATEŠKI NAČRT **2007-2011**

Velenje, junij 2007

SVETIŠČE KNJIGE IN INFORMACIJSKO SREDIŠČE

Izbrisano: ¶

Uvod

Ob predpostavki, da bodo v začetku obdobja 2007 – 2011 rešeni vsi bistveni prostorski pogoji za delo v posameznih enotah Knjižnice Velenje in da bo zadoščeno tudi kadrovskim normativom, se bodo zaposleni lahko usmerili v vsebinsko izpolnjevanje obeh strateških nalog: zbiranju, obdelavi in prezentaciji gradiva in oblikovanju informacijskega središča sodobne družbe.

Ob predvidenem spreminjanju zakonodaje na področju lokalne samouprave, pa se kaže še tretja strateška naloga – preoblikovanje Knjižnice Velenje v osrednjo območno knjižnico.

Vse tri strateške naloge bo Knjižnica Velenje uspešno uresničevala le, če bodo zagotovljeni finančni, kadrovski in prostorski pogoji.

1 Razlogi in izhodišča za oblikovanje strateških usmeritev

1.1 Razlogi za oblikovanje načrta

Razlogi, ki so vodili knjižnico k izdelavi strateškega načrta, so na eni strani zakonske narave - za javne zavode na področju kulture v RS predpisuje Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Ur.l. RS, št. 96/02) obveznost oblikovanja strateških smernic delovanja, na drugi strani pa knjižnica potrebuje strateški načrt zlasti zaradi:

- potrebe po opredelitvi jasne usmeritve v prihodnosti in vnaprejšnji pripravi na bodoče nove izzive in morebitne težave, s katerimi se bo morala soočiti,
- upoštevanja možnih sprememb v okolju na katere se bo morala v planskem obdobju pravočasno in pravilno odzivati,
- vedno večje usmerjenosti k uporabnikom in k upoštevanju njihovih spreminjajočih se potreb in želja,
- pričakovanega realnega zmanjševanja sredstev za javne službe in potrebe po učinkoviti izrabi virov ter ustvarjanju večjega deleža lastnega prihodka,
- potrebe po reorganizaciji knjižnice tj. spremembi njene organizacijske strukture, ki se mora prilagoditi zahtevam sodobne knjižnične prakse,
- nujnosti opredelitve prioriternih področij delovanja, na katere bo v planskem obdobju knjižnica posebej usmerjena
- potrebe po nadzoru nad uresničevanjem ciljev tj. spremljanju uspešnosti delovanja knjižnice in opredelitvi kazalcev uspešnosti delovanja, s katerimi bo knjižnica spremljala doseganje načrtovanih ciljev in cilje po potrebi korigirala, okolju pa dokazovala smotnost vlaganja javnih sredstev v njeno dejavnost,
- potrebe po motiviranju zaposlenih in izgrajevanju organizacijske kulture, usmerjene k skupnim ciljem.

1.2 Odzivanje knjižnice na spremembe v okolju

Zaradi sprememb v svojem okolju, zlasti zaradi pričakovanih sprememb v naslednjih letih na področju lokalne organiziranosti v državi (regije), knjižnica načrtuje svoj razvoj kot dinamična organizacija, ki se bo odzivala na spremembe ustrezno in pravočasno. Na organiziranost in delovanje Knjižnice bo v prihodnosti vplivalo zlasti:

- pričakovana reorganizacija na področju lokalne samouprave – regije in s tem prevzem odgovornosti razvoj knjižničarstva na področju regije
- doseganje prostorskih standardov
- naraščajoče povpraševanje po zahtevnejših, zlasti elektronskih storitvah zahteva nadaljevanje procesa preoblikovanja knjižnice v hibridno knjižnico in mesto za upravljanje z znanjem, katere delovanje je bistveno dražje, kot delovanje t.i. tradicionalne knjižnice;
- naraščanje števila publikacij in njihovih cen ter hkratno zmanjševanje deleža javnih sredstev za delovanje knjižnice v globalu zahteva določeno racionalizacijo nabave knjižničnega gradiva;

Izbrisano: ¶

- naraščajoča uporaba informacijske in komunikacijske tehnologije ter interneta zahteva večjo ponudbo knjižničnih storitev na daljavo in zagotavljanje oddaljenega dostopa do virov, ki so originalno v tiskani obliki in dostopni preko klasične izposoje, v obliki podatkovnih zbirk z digitaliziranimi kopijami originalnega gradiva in drugih podatkovnih zbirk z besedili;
- razvoj gospodarstva v smeri e-gospodarstva, nova ekonomija, gospodarska gibanja, pojav novih industrijskih sektorjev, globalizacija ipd. zahtevajo iskanje strateških zvez oz. partnerstev knjižnice tako v slovenskem kot širšem okolju;
- nove vladne usmeritve, npr. strategija razvoja informacijske družbe, nacionalni programi (za kulturo, visoko šolstvo ipd.), članstvo v Evropski skupnosti itd. zahteva od knjižnice, da svoje programe in dejavnost uskladi z nacionalnimi razvojnimi smernicami, storitve pa izvaja v skladu z merili in standardi, ki veljajo v evropskem prostoru;
- naraščajoči pomen vseživljenjskega in permanentnega izobraževanja prebivalstva in izobraževanja na daljavo zahteva preoblikovanje knjižnice v učni center oz. center za informacijsko opismenjevanje uporabnikov in za prenos znanja;
- razvoj višjega in visokega šolstva v regiji zahteva aktivnejšo vlogo knjižnice pri organiziranem zbiranju, oblikovanju, organizaciji in ponudbi informacijskih virov in storitev;
- za sodelovanje v mednarodnih projektih je pomemben stalen razvoj kvalitetnih kadrov kakor tudi njihova udeležba pri izmenjavi izkušenj in znanstvenih spoznanj preko udeležbe na konferencah in forumih, tudi mednarodnih, ter izmenjave kadrov;
- razvoj trga informacij in pojavljanje novih konkurentov v informacijskem sektorju zahtevajo od knjižnice takšno ponudbo informacijskih storitev oz. proizvodov, ki je konkurenčna, hkrati pa zagotavlja prebivalstvu kar najbolj demokratično mesto za dostop do informacij.

1.3 Zagotavljanje preglednosti in učinkovitosti poslovanja

Čeprav namen nepridobitnih organizacij ni ustvarjanje dobička, ampak zadovoljevanje (uresničevanje) javnega interesa, okolje pričakuje od njih koristi in racionalno trošenje javnih sredstev. Okolje knjižnic je njihov financer in hkrati tudi porabnik storitev in proizvodov, zato morajo biti do njega odprte, iskati v njem strateška partnerstva ter upoštevati njegove potrebe in želje. Čeprav knjižnice ne delujejo v okviru t.i. klasičnih tržnih mehanizmov, se kljub temu srečujejo s trgov in konkurenti, kar terja od njih nenehno povečevanje učinkovitosti in izboljševanje kakovosti ter uporabo orodij sodobnega menedžmenta, še zlasti strateškega planiranja, vzpostavljanja sistemov celovitega upravljanja s kakovostjo in projektne organiziranosti. Knjižnice, se že sedaj in se bodo predvidoma tudi v prihodnje srečevale s problematiko zmanjševanja deleža javnih sredstev za njihovo delovanje, na drugi strani pa se bo zaradi nujnosti izvajanja storitev hibridne knjižnice in e-storitev delež potrebnih sredstev za njihovo delovanje opazno povečal, kar pomeni, da bo prihajalo do t.i. planskih vrzeli, ki jih morajo knjižnice predvideti in vnaprej opredeliti poti za njihovo preseganje. Prehod od zagotovljenega financiranja knjižnic na financiranje programov oz. projektov terja od knjižnice skrbno letno planiranje aktivnosti (programiranje) in predračunavanje ter projektni način dela, transparentnost in učinkovitost porabe sredstev pa zahtevata uvajanje mehanizmov preverjanja uresničevanja planskih ciljev t.j. postavljanje merljivih ciljev in vzpostavitev uravnoteženega sistema kazalcev uspešnosti delovanja.

2 Funkcije in dejavnost Knjižnice Velenje

2.1 Zgodovinski mejniki knjižnice

Knjižničarstvo se je v Šaleški dolini pojavilo leta 1854, ko je v Šoštanju učitelj Peter Mussi odprl svojo 'bukvarnico'. Leta 1871 se prvič omenja društvena knjižnica na področju današnjega Velenja, ki večkrat presahne, a jo zmeraj spet obudijo k življenju. V drugi polovici 19. stoletja je na tem območju delovalo več knjižnic, o razširjenosti in pomembnosti branja pa priča tudi podatek o številu naročnikov Mohorjeve družbe, ki je v devetdesetih letih tega stoletja preseglilo številko 700. Poleg osnovne, splošnoizobraževalne funkcije so knjižnice pogosto opravljale tudi druge, družbeni klimi primerne naloge: tako so bile pred prvo svetovno vojno steber nacionalnega ozaveščanja, med obema vojnoma pa tudi opora socialni emancipaciji.

Ključna oseba pri nastanku velenjske knjižnice je bil nadučitelj Fran Mlinšek - leta 1934 je namreč ustanovil 'javno knjižnico' z nekaj več kot 400 knjigami, ki so poskrbite preživele vojno in bile od leta 1946 dalje spet na voljo bralcem. Petdeseta leta so bila najprej v znaku razdrobljenosti in pomanjkanja, situacija se je začela

Izbrisano: ¶

izboljševati proti koncu desetletja. Leta 1962 je Mlinšek podaril svoje knjige nastajajoči osrednji knjižnici v prostorih Delavske univerze, dedinji 1952 ustanovljene društvene knjižnice DPD Svoboda. Tri leta pozneje se ji je pridružila šoštanjska knjižnica, še nekaj let zatem pa knjižnica Šmartno ob Paki. Hitro rastoče mesto Velenje (leta 1947 1.500 prebivalcev, leta 1990 pa 34.000) je dobilo svojo prvo knjižnično zgradbo leta 1972 - gradnja nove knjižnice je bila za tiste čase prava redkost. V zgradbo površine 813m² se je knjižnica preselila z zbirko 8.000 enot in v njej ostala do leta 2005, ko se je z zbirko 106.000 enot preselila v sedanje prostore.

2.2 Dejavnost Knjižnice Velenje

Knjižnica Velenje je javni zavod, ki izvaja knjižnično dejavnost kot javno službo za področje občin Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki.

Ustanovitelj javnega zavoda Knjižnica Velenje je Mestna občina Velenje.

2.3 Normativna opredelitev statusa, vloge in funkcij Knjižnice Velenje

Status Knjižnice Velenje kot javnega zavoda na področju kulture opredeljujejo Zakon o zavodih (Ur.l. RS, št. 12/91, št. 8/96), Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Ur.l. RS, št. 96/02) ter Zakon o knjižničarstvu (Ur.l. RS, št. 87/01). Na podlagi določb omenjenih zakonov je 18. 2. 2004 svet Mestne občine Velenje sprejel Odlok o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Velenje.

Dejavnost Knjižnice Velenje temelji na določilih Zakona o knjižničarstvu in je opredeljena v 6. členu Odloka o ustanovitvi javnega zavoda Knjižnica Velenje:

Knjižnica Velenje:

- zbira, obdeluje, hrani in posreduje knjižnično gradivo
- zagotavlja dostop do knjižničnega gradiva in elektronskih publikacij
- izdeluje knjižnične kataloge, podatkovne zbirke
- posreduje bibliografske in druge informacijske proizvode in storitve
- sodeluje v medknjižnični izposoji
- pridobiva in izobražuje uporabnike
- informacijsko opismenjuje
- varuje knjižnično gradivo, ki je kulturni spomenik
- opravlja drugo bibliotekarsko, dokumentacijsko in informacijsko delo
- zbira, obdeluje in posreduje domoznansko gradivo

V okviru svoje dejavnosti Knjižnica Velenje:

- sodeluje v vseživljenjskem izobraževanju
- zagotavlja dostopnost in uporabo gradiv javnih oblasti, ki so splošno dostopna na elektronskih medijih
- organizira posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle, ki so namenjene spodbujanju bralne kulture
- organizira posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle s posebnimi potrebami
- organizira kulturne prireditve, ki so povezane s knjižnično dejavnostjo
- prireja seminarje, strokovna posvetovanja tečaje, predavanja
- vzdržuje stike s sorodnimi zavodi doma in v tujini
- izmenjuje knjižnične prireditve in razstave
- pripravlja in izdeluje vse vrste publikacij v knjižni in neknjižni obliki
- pripravlja in zagotavlja avdio in video kulturo ter glasbene prireditve

3. Okolje knjižnice in predvidevanje vpliva razvojev v okolju na Knjižnico Velenje

3.1 Notranje okolje Knjižnica Velenje

Izbrisano: ¶

3.1.1 Knjižnična zbirka oz. informacijski viri

Knjižnična zbirka je ključnega pomena za delovanje in uspešnost knjižnice, saj predstavlja osnovno orodje za izvajanje dejavnosti. Temu se v dobi elektronike pridružuje čedalje več gradiva, ki je na eni strani fizično locirano zunaj knjižnice, vendar je v knjižnici dostopna informacija o njem, po drugi pa virtualne narave in zato dostopno pod drugačnimi pogoji, vendar knjižnica do njega zagotavlja tehnološki in avtorizirani, se pravi pravno neoporečni dostop.

Knjižnična zbirka je konec 2005 s periodiko vred obsegala 136.569 enot, porazdeljenih med velenjsko (106.846 enot), šoštanjsko (19.226 enot) in šmarško lokacijo. Od tega je bilo 84.779 enot gradiva za odrasle, medtem ko znaša razmerje naslovov 32.887 ali 77,7% za odrasle proti 9.456 naslovov ali 22,3% za mladino. Zbirka je relativno konzervativna, saj je v njej visok delež knjig, časopisov in drugega tiskanega gradiva - 130.758 enot. Med neknjižnim gradivom je največ filmov na DVD-jih (1129) in glasbenih zgoščenk (1050). Specifičnost teh medijev je poleg visokega obrata tudi relativno visok odstotek poškodb na nosilcih, ki jih seveda ni mogoče oz. se jih ne splača popravljati, zaradi česar praktično vsaka poškodba nosilca pomeni njegovo izločitev. Obrat, to je razmerje med zalogo in izposojno tega dela gradiva je sicer visoko (okrog 5), vendar izposojni režim za filme in glasbene posnetke ni enak režimu drugih podatkovnih medijev (npr. jezikovnih tečajev), zato je do neke mere programiran.

Notnega (179 enot) in kartografskega gradiva (188 enot) je pravzaprav samo za vzorec, kar ne preseneča, če vemo, da je knjižnica začela z nabavo tega gradiva šele pred nekaj leti; tako slaba založenost teh področij gotovo predstavlja eno od priporočil za nabavo v bližnji prihodnosti. Še manj - samo 11 enot - je rokopisov, verjetna dediščina specifičnega razvoja mesta, pa tudi enostranskega, ozkega razumevanja knjižnice, ki je ustanovo dolgo časa videlo predvsem - ali celo izključno - v vlogi izposojevalca knjig in kvečjemu še organizatorja prireditvev.

Po vsebini predstavlja daleč največji segment zbirke leposlovje s 70.117 monografskimi enotami, kar predstavlja 51,5%. Zbirka se na splošno nagiba bolj na humanistično-družbeno stran, kaže pa tudi več jasno izraženih deficitov in to ne le pri tehniki; izkoriščenost posameznih tematskih skupin je razvidna iz tabele 'Izkoriščenost zbirke v letu 2005'; fizični podatki so enote gradiva.. Zbirka je po eni strani še vedno preskromna (93% normativa), po drugi pa precej obremenjena z gradivom, ki več ne spada vanjo oz. ki bi sodilo v skladišče, kar se vidi tudi iz relativno nizkega obrata (2,3, medtem ko večje knjižnice dosegajo in presegajo trikratni obrat gradiva). Nezaosten obseg osveževanja pa ni samo posledica skromnih finančnih možnosti knjižnice, ampak tudi posledica skromne kadrovske situacije. Segment izločanja je v tej situaciji preveč prepuščen naključju (poškodbam, krajam itd.). Med še neizkoriščenimi možnostmi za boljše izkoriščenost zbirke je treba omeniti še skrajšanje splošnega izposojnega roka leposlovju na 14 dni, za kar govori vrsta razlogov, proti pa en sam - s tem je povezanega precej dela, ki se ga v letih okrog selitev enostavno nismo upali lotiti.

V Velenju je v prostem pristopu dosegljivih okrog 75.000 enot (od teh je mesečno izposojenih med 20 in 25.tisoč), kar je precej nad minimumom, če upoštevamo izkušnje vrste knjižnic, ki so ugotovile, da se deset izposoje opravi z zbirko 50.000 enot in da izposoja po 'čiščenju' regalov praviloma zraste, čeprav je v regalih manj gradiva kot prej. Pri tem je pomembno tudi upoštevati, da prosti pristop - pod pogojem, da se vlaga v izobraževanje bralcev za samostojno rabo knjižnice - sicer zmanjšuje obseg dela knjižničarjev pri iskanju gradiva oz. pri neposrednemu usmerjanju bralcev, da pa terja primerno organiziranost in urejenost gradiva v regalih, kar predpostavlja poleg optimuma opreme in usposobljenosti bralcev tudi stalno skrb osebja za regale (beri: ustrezno število zaposlenih); skladišče v funkciji amortizerja in z izposojno povezane podlokacije lahko uporabljamo šele od selitve sem.

Število online podatkovnih zbirk (slovarji, enciklopedije, zbirke člankov, zbirke predpisov itd.) se giblje še v enomestnem številčnem območju in se kljub nekaterim nedvoumnim prednostim še ni prav prijelo, zato bo v njihovo promocijo bo treba vložiti več, pa tudi sicer je ta ponudba na trgu še relativno skromna.

Tabela: Izkoriščenost zbirke v letu 2005

	2286	4599	1416	8367	5867	8581	11082	1978	70117	(37242)	995	7364	10995	133647
<i>zaloga po velikosti</i>	8	7	10	4	6	3	2	9	1		11	5	Drugo	Skupaj
UDK	0 - splošno	1 - filozofija, psihologija	2 - religija	3 - družb. vede	5 - naravo sl.	6 - upor. v. medicina	7 - umetnost	80 - jezikosl.	82 - leposl.	(od tega leposl. za ml.)	82.0 - teorija knj.	9 - zemljep. zgodovina	Drugo	Skupaj
izposoja	5257	11077	1973	13748	10918	20654	50174	4289	17097	(105585)	563	8621	9281	307532
obrat	2,30	2,41	1,39	1,64	1,86	2,41	4,53	2,17	2,44	2,84	0,57	1,17	0,84	2,30

Izbrisanost: 11

(Pojasnilo k tabeli: pod 'drugo' se skrivajo bibliografski zapisi brez vsebinske klasifikacije. Pretežno gre za starejši fond, ki postopno izginja in katerega zapisi so bili pri prehodu v COBISS mehansko konvertirani iz programa VIR v novi format COMARC. Zaradi bistveno manjšega obsega podatkov v VIR-u so nepopolni, zato jih program ne more ustrezno uvrstiti in jih zbira pod 'drugo'.)

Glede na priporočila ('standarde') bi morala knjižnica letno pridobiti nad 9000 enot, trenutno na primer 9384 (število prebivalcev v tisočih x 200 enot=45,192 x 200=9.384), in izločiti cca polovico te številke; na to vrednost so naravnani sedanji prostori, ki bi morali zdržati okrog 20 let brez večjih posegov. Teh vrednosti pa knjižnica ne dosega oz. jih dosega samo izjemoma (pred letom 2006 nazadnje leta 2001), saj je dotok v zadnjih letih precej odstopal - gibal se je med šest- in sedemtisoč enotami. V situaciji, ko leta nismo (bili) v stanju zagotoviti stabilnega oz. primerljivega prirasta, je spomladi 2006 nacionalni svet za knjižničarstvo sprejel nove normative, ki naj bi jih uveljavili do leta 2015. Med njimi je priporočilo za letni nakup 250 enot gradiva na tisoč prebivalcev; po tem izračunu bi morali najkasneje leta 2015 nabaviti 11.298 enot. Glede na zmožnosti financerjev in na ne zmeraj razveseljivo finančno dinamiko, ki smo ji bili priča v zadnjih letih, se pod pogojem, da bodo financerji pristali na povečanje potrebnega denarja, ponuja metoda postopnega implementiranja teh vrednosti v dvoletnih korakih (leta 2007 210, leta 2009 220, leta 2011 230, leta 2013 240 in leta 2015 250 enot prirasta na tisoč prebivalcev). Osnovna notranja razmerja prirasta po naslovih ostajajo slejkoprej nespremenjena (leposlovje:neleposlovje 4:6, mladina:odrasli 3:7), prav tako priporočena deleža tujejezične literature in neknjižnega gradiva, pod pogojem seveda, da bo trg zagotovil ponudbo v potrebnem obsegu (s številom naslovov mladinske literature so že nekaj let težave). Tudi pri najbolj priljubljenem neknjižnem gradivu, glasbenih in filmskih nosilcih, bo smiselno ostati pri prioritetah, to je pri vrednostno neproblematičnih zvrsteh in avtorjih. Čeprav smo v zadnjih letih izboljšali več stvari na področju akcesije in nabave, je mogoče organiziranost nakupa in finančni učinek še izboljšati (predvsem zagotoviti aktivnejšo vlogo knjižnice pri povpraševanju in nakupu, zagotoviti ugodnejše finačne pogoje oz. popuste, skrajšati poti dobave ipd.), kar je pa v odločilni meri povezano s kadrovsko situacijo. V nastopajočem obdobju bo umestno nadaljevati in razširiti prakso sistematičnega preverjanja obsega posameznih tematskih sklopov in podsklopov ter njihovega načrtnega izpopolnjevanja s pomočjo projektnih nakupov. Največ možnosti in dela pa čaka knjižnico pri oblikovanju lastnih podatkovnih zbirk ter pri nadgradnji storitev.

3.1.2 Uporabniki, obisk in storitve knjižnice

Knjižnico obiskujeta v temelju dve osnovni skupini uporabnikov, člani in nečlani. Bolj natančno je seveda mogoče spremljati prve, včlanjene, ki so običajno tudi rednejši gostje, bolje poznajo ustanovo in znajo bolje izkoristiti njeno ponudbo. O nečlanih je mogoče reči prazaprav samo, da vemo, da obstajajo, kdaj pa kdaj jih srečamo na kakšni prireditvi, v časopisni čitalnici ali celo pri pultu. Od članov knjižnica terja najprej minimum osebnih podatkov (poleg imena in priimka še rojstni datum, naslov bivališča itd.), saj je to predpogoj za izposojanje gradiva na dom oz. še bolj za njegovo vrnitev.

Članstvo velenjske knjižnice sestavljajo tri večje, skoraj enako številčne skupine: v prvi so predšolski in osnovnošolski otroci, v drugi srednješolci in študenti, v tretji pa vsi ostali, med katerimi so daleč največja skupina zaposleni. V zadnjih dveh segmentih je dovolj še neizkoriščenih možnosti, saj nimamo npr. za drugo najštevilčnejšo skupino, srednješolce, praktično nobene posebne ponudbe, podobna je situacija še pri nekaterih manjših ciljnih skupinah.

Večino članov (v letu 2005 na primer skoraj 89%, pred leti tudi že samo 85%) predstavljajo 'domači' bralci, torej prebivalci ene od treh domačih občin; delež članstva med prebivalci se zadnja leta giblje okrog 22%, s čimer zaostajamo za slovenskim povprečjem, ki se že bliža 25%. V letu 2002 je bilo včlanjenih skupaj 8952 članov, v letu 2005 pa 9916, kar pomeni letno rast okrog 250 članov. Če to številko primerjamo s številom novovpisanih članov, ki se letno giblje okrog 1000, to pomeni, da na leto 'izgubimo' 750 članov, kar je relativno visoka številka, tudi če so vmes tisti, ki končajo šolanje, se odselijo ipd. Zadeva kar kliče po raziskavi, da se ugotovi, kaj se zgodi z njimi oz. zakaj v nekem trenutku izostanejo. Realno lahko kljub temu računamo z rastjo članstva vsaj 250 članov, to je relativnih 2,5% letno.

Tabela: Rast števila novovpisanih članov knjižnice med 2003 in 2005

leto	število novo vpisanih članov
2003	1114
2004	1026
2005	1083

Poseben problem splošne dostopnosti so še zmeraj finančne ovire, povezane s knjižničnimi storitvami, dediščina nekega drugega, predinformacijskega časa. Tudi zakon o knjižničarstvu je glede tega več kot jasen: knjižnicam ni dovoljeno zaračunavanje nobene od storitev (gre predvsem za izposojnine, obrabnine ipd.; zamudnina, npr., ni storitev). Prav tako težko se ločujemo od članarine, čeprav je na dlani, da njene slabe plati nekajkrat odtehtajo dobre: dosedanja razvojna politika knjižnice je upoštevala zahteve po odpravi finančnih ovir pri včlanjevanju samo v omejenem obsegu, kot ga je zagotovilo razumevanje zakona o knjižničarstvu in pritisk s strani inšpekcije za knjižnice. Tudi struktura članarin sama bi bila vredna temeljitega premisleka: v času, ko redna zaposlitev že nekaj časa ni več edini vir dohodkov - pogosto še prevladujoči ne -, velja navidezno socialna lestvica članarin, kjer zaposleni plačajo dvojno, po pravici za arbitrarno in za v ropotarnico, še zlasti če upoštevamo dejstvo, da je knjižnica v praksi glede resničnosti podatkov tako ali tako odvisna od resnicoljubnosti bralcev samih. O alternativni članarini, to je o možnosti kavcij, s katerimi bi se zavarovali pred zlorabami, pa kljub temu ne razmišljamo.

V zadnjih dveh letih, se pravi po tem, ko smo ukinili članarino za mladoletne, je relativni delež izposojenega gradiva na otroškem oddelku narasel za 14 odstotnih točk, kar bi nam moral biti dovolj jasen poduk glede ovir in njihovega odpravljanja. Očitno ni nobena redkost, da tovrstne finančne ovire, pa čeprav simbolične, še vedno omejujejo vpis; res je pa, da velikostni red tega denarja (okrog 5 mio SIT/21.000.-€ letno) ni ravno zanemarljiv oz. bi ga bilo treba nadomestiti od drugod.

Obisk, ki ga registriramo v zvezi z izposojjo, se v zadnjih letih giblje v velikostnem redu 120.000 letno, od tega okrog 100.000 v Velenju, poleg tega smo s knjižničnimi prireditvami privabljali 6000 obiskovalcev na leto; obe številki bosta v novih prostorih predvidoma občutno zrasli. Obisk časopisne čitalnice, ki je v starih prstorih tudi ni bilo, lahko samo ocenimo na podlagi občasnih štetij (podatki bodo zanesljivejši, potem ko jih bomo nekajkrat ponovili), giblje se pa med 150 in 300 obiskovalci dnevno; letna ocena znaša nekje med 45.000 in 60.000 obiskovalcev. Podobno velja za računalniško čitalnico, le da so številke po naravi stvari tu nižje (lani 10% obiska časopisne čitalnice). Velja poudariti, da je tudi privlačnost tega dela ponudbe odvisna od vloženega denarja: časopisna čitalnica (kot prireditve itd.) bo toliko bolj obiskana, kolikor zanimivejša bo njena ponudba. Obisk bo ravno z letom 2006, ki bo prvo celo leto v novih prostorih, doživel prvi letoletni skok navzgor, po katerem bo lažje soditi o njegovih razsežnostih.

Novejša oblika obiska je tkim. obisk na daljavo, se pravi online obisk spletne strani in uporaba online servisov. V tem segmentu smo bili doslej v veliki meri odvisni od sodelovanja z IZUM-om, hkrati pa tudi sami nismo kaj prida vlagali vanj; tretji faktor vpliva je sodelovanje pri konzorcialnih nastopih na trgu. Tako smo spomladi 2006 uvedli osebne portale z več funkcijami (podaljševanje, rezervacije ipd.). Ta del bo, če bomo želeli ostati zanimivi in ažurni, terjal več pozornosti in več denarja.

Tabela: Obisk spletne strani Knjižnice Velenje po mesecih (januar 2005–november 2006)

	'05	'06	% rasti
Januar	1111	2857	157.2 % ↑
Februar	1400	2725	94.6 % ↑
Marec	1911	3085	61.4 % ↑
April	1793	2619	46.1 % ↑
Maj	1619	2980	84.1 % ↑
Junij	1576	2552	61.9 % ↑
Julij	1494	2309	54.6 % ↑
Avgust	1097	2430	121.5 % ↑
September	1772	2790	57.4 % ↑
Oktober	2770	3451	24.6 % ↑
November	2942	3210	9.1 % ↑
December	2363	-	-
Skupaj	21848	31008	42.9 %

Izbrisano: ¶

Tabela: Dosedanje število obiskov knjižnice na daljavo (obdobje januar 2006 do november 2006)

	spletna stran	vsi obiski OPAC	skupaj
Januar	2857	271	3128
Februar	2725	214	2939
Marec	3085	227	3312
April	2619	205	2824
Maj	2980	235	3215
Junij	2552	203	2755
Julij	2309	212	2521
Avgust	2430	233	2663
September	2790	229	3019
Oktober	3451	241	3692
November	3210	285	3495
Skupaj	31008	2555	33563

Trend rasti tega knjižničnega segmenta je iz leta v leto očitnejši, čeprav je knjižnica samo eden od faktorjev, ki vpliva nanj in na njegovo rast..

3.1.3 Oblikovanje posebnih zbirk

V preteklosti je bila ta funkcija knjižnice precej neizrazita, za kar so obstajali tako materialni (kadrovska zasedba, prostori itd.) kot konceptualni (razumevanje funkcije knjižnice in potreb okolja) razlogi. V zadnjih desetih do petnajstih letih so se na različne načine in iz različnih razlogov začele pojavljati tako potrebe kot možnosti za aktivnejši prispevek knjižnice na področju oblikovanja posebnih zbirk. Najočitnejše in najštevilnejše pobude so prisotne na domoznanskem področju: vrsta tem, materialov, interesnih dejavnikov itd. vodi k temu, da se - formalno sicer znotraj domoznanstva - oblikujejo posamezne podatkovne zbirke in da jih vključimo v siceršnje mehanizme in segmente knjižnice (obdelava, prezentacija...). S tem delom dejavnosti, ki smo ga začeli pospeševati pred nekaj leti, je bistveno povezana uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije; večina teh projektov je zunaj IKT praktično neuresničljiva, zato bo tempo implementacije IKT v odločilni meri vplival na obseg in hitrost oblikovanja teh zbirk.

3.1.4 Skrb za razvoj oz. knjižničnega sistema na območju regije Saša

Knjižnica Velenje je splošna knjižnica, ki pokriva področje nekdanje občine Velenje – občine Velenje, Šoštanj in Šmartno ob Paki. Zanj opravlja naloge matične dejavnosti Osrednja območna knjižnica Celje.

V bližnji prihodnosti se predvideva oblikovanje regije Saša (občine Šaleške in Zgornje Savinjske doline), kar pomeni, da bo smiselno tudi v državi prilagoditi knjižnično mrežo novi situaciji. Podobno kot je mesto Velenje edini resni kandidat za središče regije, je Knjižnica Velenje edina v bodoči regiji, ki je sposobna ob ustrezni kadrovski okrepitvi prevzeti mesto osrednje območne knjižnice za regijo Saša.

3.1.5 Izobraževalna dejavnost

Z organizacijo in izvajanjem izobraževalne dejavnosti bo knjižnica izboljševala strokovno usposobljenost knjižničarjev in informacijsko pismenost uporabnikov.

Ključne podporne aktivnosti:

- izobraževanje kadrov brez formalne bibliotekarske izobrazbe
- povečanje sposobnosti in spretnosti vseh zaposlenih
- vse večji poudarek na izobraževalnih oblikah in vsebinah, na katerih knjižničarji in uporabniki knjižnic pridobivajo znanja in spretnosti, ki so potrebna za hibridno (digitalno) knjižnico in za informacijsko pismenost;
- uvajanje novih izobraževalnih vsebin (na primer organizacija in izvajanje prostovoljnega dela v knjižnicah, izobraževanje knjižničarjev za delo z uporabniki s posebnimi potrebami)
- vključevanje v nove oblike in metode izobraževanja, zlasti izobraževanja na daljavo;
- stalno spremljanje kakovosti izobraževalnih programov in zadovoljstva udeležencev ter prilagajanje izobraževalnih programov spremembam v okolju;

Izbrisano: ¶

- priprava zloženek in drugih gradiv v tiskani in elektronski obliki za izobraževanje knjižničarjev in uporabnikov knjižnic;
- večji poudarek na promocijski dejavnosti;

3.1.6 Partnerstvo v slovenskem in mednarodnem prostoru

Knjižnica se pojavlja kot partner najprej istovrstnim in podobnim zavodom ter strokovnim organizacijam (ZBDS, DBC, Zveza splošnih knjižnic...), povezuje pa se tudi na drugih ravneh, npr. na poslovno-programski ravni: naročnine za določeno gradivo so pogosto previsoke in jih je s skupnim nastopom mogoče spraviti na ugodnejši nivo. Ravno tu obstaja še dovolj možnosti za racionalizacijo in povezovanje.

Preredko prakticirana oblika sodelovanja so izmenjave osebja, ki prenesejo konkretne tuje izkušnje k nam in hkrati omogočijo pozitiven feed-back in promocijo naših dobrih rešitev.

Medknjižnična izposoja je že dolgo uveljavljen vzajemni servis knjižnic in bo to ostal še vnaprej; z njim se gradivo približa uporabniku, ne da bi mu bilo treba opraviti fizično pot in premagovati administrativne ovire. V Velenju smo jo začeli intenzivneje ponujati pred kakimi šestimi, sedmimi leti, a je lani že dosegla vrednosti okrog 450 izposojenih enot; pri posojanju dosegamo približno eno desetino te vrednosti. Servis služi tudi kot orientacija pri nakupu oz. preverjanje zbirke. V elektronskih časih je pošiljanje gradiva po pošti pravzaprav zelo okorna in zastarela zadeva, bistveno hitreje gre po elektronskih poteh - pod pogojem seveda, da je želeno gradivo dostopno v tej obliki; vsaj tisti del lastne zbirke, ki izvira iz neposrednega okolja knjižnice oz. ki v njem nastaja, je smiselno v pospešenem tempu digitalizirati in ponuditi online. Prav tako pomembna je promocija teh servisov - medtem ko je pošiljanje člankov po faksu že utečena praksa, je dostava e-dokumentov še relativno redka, za povečanje pa je potrebno najprej povečano število dosegljivih dokumentov.

Mednarodno sodelovanje se doslej v knjižnici ni pojavljalo kot relevantna tema, saj za to praktično ni bilo pogojev. Ponuja se pa pod pogojem kadrovske okrepljene zasedbe v različnih okvirih (EU, bivša Jugoslavija...), posebej velja izpostaviti možnosti sodelovanja v mednarodnih projektih.

3.1.7 Stanje in pogoji za hranjenje in ohranjanje knjižničnega gradiva

Splošni pogoji so v novi zgradbi dobri, v izposojno-servisnem območju motijo le senčila na nepravih mestih in občasni izpadi klimatiziranja. Knjižnica Velenje je že pred časom dosegla stopnjo, ko vsega fizičnega gradiva ni niti mogoče niti smotno postavljati v prosti pristop. Vsaj načeloma je rešeno vprašanje skladišč za gradivo celotne zbirke, čeprav projekt opreme ni bil uresničen v celoti. Trenutno obstoječa oprema v glavnem zadošča (manjka še nekaj specifičnih delov kot npr. predalniki za neknjižno gradivo v regalih in predalniki za velike formate, plakate ipd.). Predvidoma v roku osem do deset let pa se bo pojavilo vprašanje boljše izkoriščenosti skladišča oz. potreba po mehanizmih, s katerimi bi sedanje fiksne regale spremenili v pomične in s tem povečali izkoriščenost skladiščnega prostora. Skladišče sedežne lokacije je ne le centralno, pač pa tudi edino skladišče in opravlja oz. bo opravljal to funkcijo tudi za zunanje enote.

Obe Š-knjižnici bosta glede na velikost in tempo razvoja do nadaljnega shajali s priločnimi skladišči.

3.1.8 Finančno poslovanje knjižnice

Tabela: Nekateri osnovni troški knjižnice v letu 2006 in projekcija za obdobje 2007-2011

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ST. DELA	408.738	480.758	554.218	629.147	705.575	783.533
KNJIGE	146.052	150.433	154.944	159.593	164.379	169.312
INV. VZD., OPREMA	35.206	35.908	36.625	37.356	38.102	38.866

* podatki za pretekla leta, glede na različne organizacijske oblike in lokacije zavoda, niso primerljivi

Tabela: Prihodki Knjižnice Velenje 2006 in projekcija za obdobje 2007-2011

Izbrisano: ¶

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
MOV	477.157	512.505	558.625	605.979	654.297	703.542
ŠOŠT.	55.625	61.629	67.755	74.006	80.383	86.884
Š/PAK	5.640	6.058	6.485	6.920	7.365	7.818
MIN	74.340	75.826	77.341	78.889	80.466	82.077
LAST.	63.027	64.918	66.862	68.869	70.247	71.653
skupaj	675.789	720.936	777.068	834.663	892.750	951.974

* podatki za pretekla leta, glede na različne organizacijske oblike in lokacije zavoda, niso povsem primerljivi.

Tabela: Investicije na področju knjižničarstva 2000-2006 in projekcija za 2006-2011 (v tisoč sit)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
MOV		542.480			3.738.774						
ŠOŠT.											
Š/PAK							179.435	179.435			
SAŠA											

3.1.9 Človeški viri knjižnice

V zadnjem desetletju se je - predvsem zaradi upokojitev - precej spremenila struktura osebja, pri čemer se je povečal delež zaposlenih z visoko izobrazbo, kar se pozna tako na kvaliteti kot na obsegu storitev. Njihov boljši učinek pa ni le posledica generacijske svežine, pač pa tudi boljše strokovne usposobljenosti. Pri tem bo smotno zaposlovati najprej in predvsem visoko izobražene, torej usposobljene kadre, ki so usposobljeni držati korak s tehnološkimi in konceptualnimi spremembami, s katerimi se srečujejo knjižnice. Šele v drugi vrsti se bo zastavilo vprašanje osebja za manj zahtevna dela, ki pa so sestavni del viškov delovne sile na trgu.

Kljub pozitivnim strukturnim spremembam pa se obstoječa kadrovska zasedba knjižnice kvantitativno ni povečala že več kot deset let, zato ni nič novega, če ugotovimo, da je ne bo dovolj za prihodnje naloge; dodatne zaposlitve bo zahteval tudi prevzem vloge osrednje območne knjižnice. Pri profilih se ne bi bilo pametno omejiti samo na knjižničarje in računalničarje oz. informatike, pač pa v sprejemljivem razmerju angažirati tudi profile, ki jih je mogoče uporabiti v specifičnih segmentih dejavnosti (zgodovinarje, ekonomiste, tudi naravoslovce). Prav tako pomembno je še vnaprej zagotoviti - in po možnosti povečati - možnosti usposabljanja oz. specializacije med delom, še posebej v mednarodnih okvirih.

3.1.10 Organizacijska struktura in menedžment knjižnice

Javni zavod Knjižnica Velenje je med štirimi slovenskimi območnimi knjižnicami, ki poleg knjižnične opravljajo tudi druge dejavnosti – v Knjižnici Velenje je to prireditvena dejavnost, ki je knjižnični enakovredna.

Delo zavoda vodi direktor, ki organizira ter vodi delo in poslovanje knjižnice ter odgovarja za strokovnost in zakonitost dela.

Vodji organizacijskih vodita strokovno delo in organizirata delo na področjih svojih dejavnosti.

V Upravi zavoda so v posameznih službah sistemizirana naslednja delovna mesta:

- direktor zavoda
- tajnica – pisarniški referent
- računovodja
- knjigovodja

V organizacijski enoti Knjižnica so za izvajanje knjižničarske dejavnosti sistemizirana naslednja delovna mesta:

- vodja organizacijske enote Knjižnica
- bibliotekar/domoznanstvo - vodja službe
- bibliotekar informator
- višji knjižničar – vodja oddelka
- višji knjižničar izposojevalec
- višji knjižničar inventarizator

Izbrisano: ¶

- knjižnični manipulant/čistilka
- odgovorni urednik UVKF

V organizacijski enoti Prireditve so za izvajanje prireditvene dejavnosti sistemizirana naslednja delovna mesta:

- vodja organizacijske enote Prireditve
- organizator prireditev; tehnični delavec; tehnični delavec; čistilka; čistilka

Tabela : **Struktura delovnih mest (2000-2006) in projekcija (2007- 2011)**

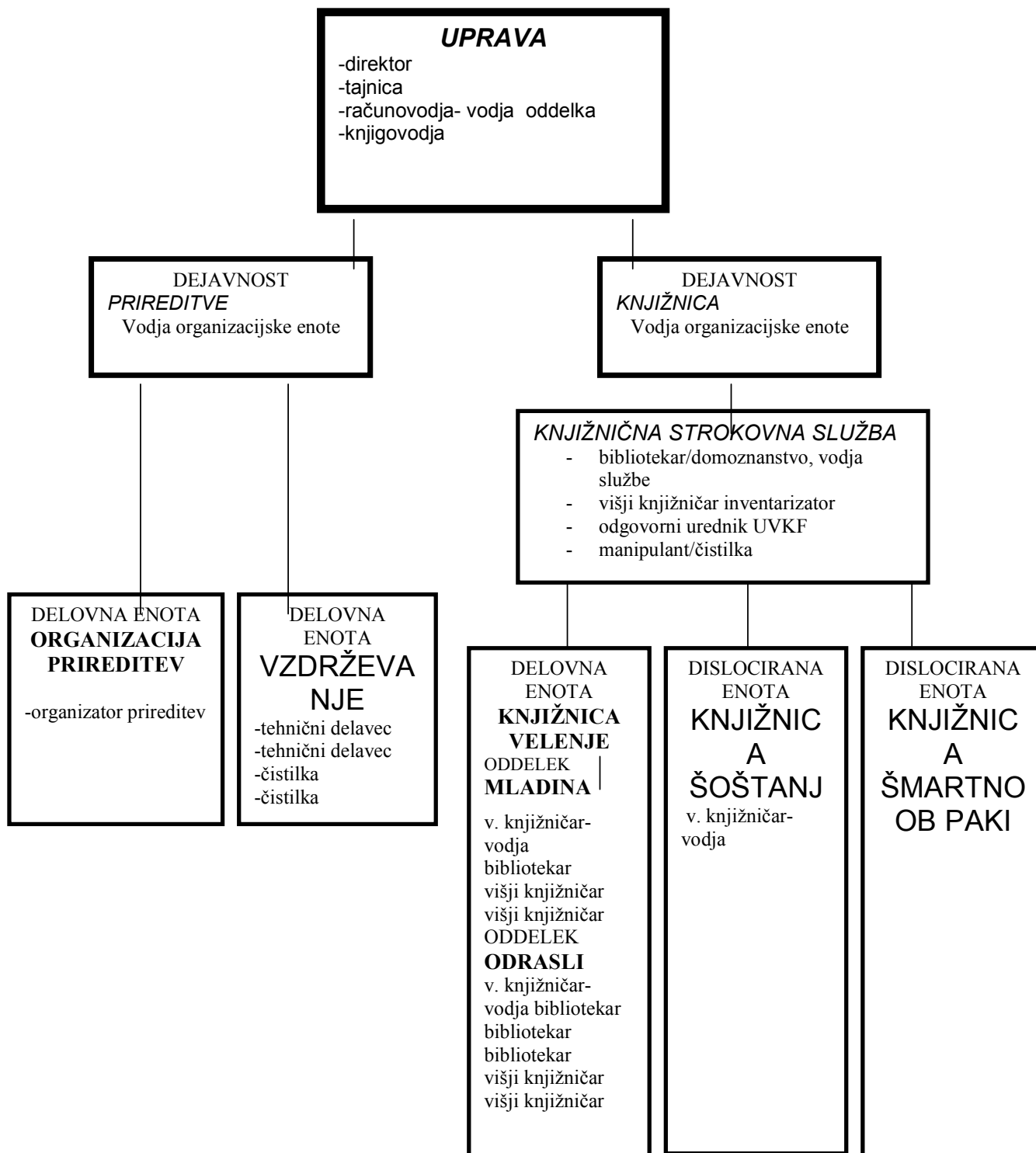
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Direktor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Poslovni sekretar	1	1	1	1	1	1	1	1	0,5	0,5	0,5
Knjigovodja	1	1	1	1	1	1	1	1,5	1,5	1,5	1,5
Analitik	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Knj. svetovalec	8				7	7	8	9	10	11	13
Katalogizator- inventarizator	1				1	1	1	1	1	2	2
Izposojevalec	2				2	2	2	4	4	4	4
Receptor	0				0	0	1	0	1	2	2
Org. prireditev	0				0	0	0	0	0	0	0,5
Manipulant	1				1	1	1	1	1	2	2
Računalničar	0				0	0	0	0	0	0	1
Informatik	0,5				0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	1
Org. izobražev.	0,5				0,5	0,5	0,5	0,5	1	1	1
Skrbnik zbirke	1				1	2	2	2	2	2	2
Skupaj	18				18	19	21	23,5	25,5	29,5	31,5

*Opomba V napovedi za 2007 – 2011 niso vključeni kadri za opravljanje matične funkcije v regiji Saša
Terminski plan posameznih zaposlitev je okviren.*

Slika: Organizacijska shema Knjižnice Velenje - trenutna

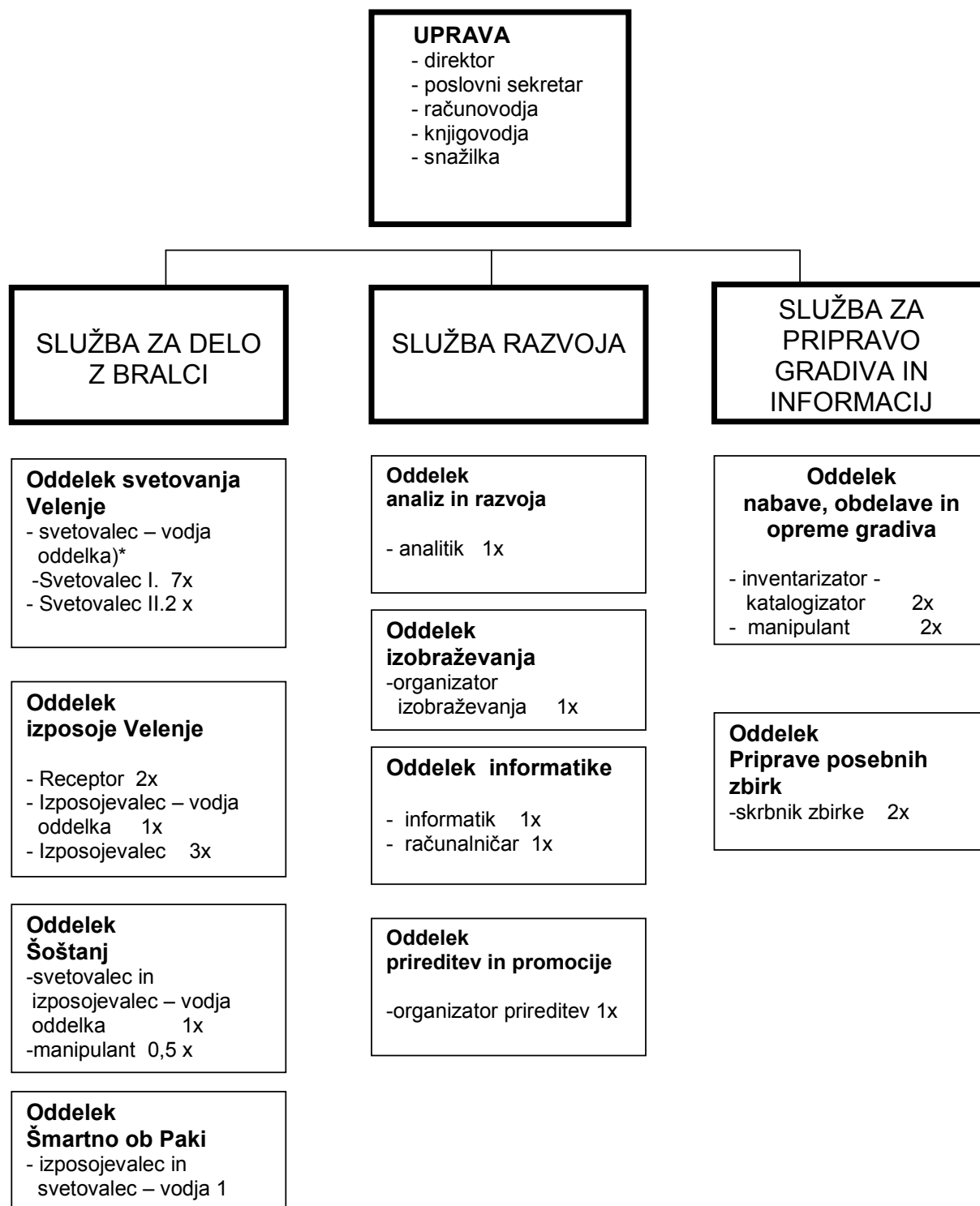
Izbrisano: ¶

NOTRANJA ORGANIZACIJA KNJIŽNICE VELENJE
ORGANIGRAM

Izbrisano: ¶

Slika: Organizacijska shema Knjižnice Velenje – predvidena

Nižja organizacijska enota je pododdelek, ki se opredeli s pravilnikom o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest.

Izbrisano: ¶

Obstoječa kadrovska zasedba knjižnice, predvsem število zaposlenih, ne ustreza glede na naloge in normative. Dodatne zaposlitve bo zahteval tudi prevzem vloge osrednje območne knjižnice.

V planskem obdobju bo možno načrtovane naloge izvesti le ob povečanju števila zaposlenih in hkratnem povečanju deleža zunanjih izvajalcev. Ustrezno kadrovsko strukturo bomo zagotavljali s striktnim upoštevanjem pogojev za zasedbo delovnega mesta.

Predvidoma s l. 1. 2008 bo organizacijska enota Knjižnica postala samostojni javni zavod, zato je predvidena že temu dejstvu prilagojena organizacijska shema. Pri upravi še ni zanesljivo, ali bo zavod imel samostojno računovodsko službo.

3.1.11 Prostori in oprema knjižnice

• *Sedanji prostorski pogoji za delovanje knjižnice*

Prostorski pogoji, v katerih danes dela velenjska knjižnica, so kljub temu, da so še odprte nekatere nedoslednosti pri izvedbi projekta nove knjižnice (pravljicihna soba...), ki vključujejo tudi del opreme, na splošno dobri in bodo predvidoma zadoščali za naslednjih 20 let. Druga vrsta potreb po opreми se pojavlja z rastjo zbirke oz. z razvojem knjižnice; te so normalen pojav v sklopu prilagajanja knjižnice zahtevam časa in razvoja.

Pogoji v Šoštanju sicer niso idealni (glede na normative je prostor premajhen), vendar ne kaže dramtizirati situacije, še posebej ne, ker obseg in odmevnost dejavnosti po selitvi leta 2000 lepo raste, le bolj ga bo treba časovno odpreti. Prostor je star 6 let in bo predvidoma zmogel še 10 let brez večjih posegov.

Situacija s knjižničnim prostorom v Šmartnem je v nasprotju s tem zelo slaba, vendar se že nakazuje rešitev.

• *Načrtovane investicije*

Na področju delovanja Knjižnice Velenje v letu 2007 načrtuje občina Šmartno ob Paki pridobitev novih prostorov za dejavnost knjižnice v velikosti 250 m².

• *Avtomatizacija dela, strojna in programska oprema knjižnice*

Aktivno spremljanje in aplikacija novih tehnoloških rešitev v pomoč osebju in bralcem ostaja slej ko prej stalni imperativ časa, saj zaostajanje po nepotrebnem povečuje obremenjenost osebja in pritisk na dodatno zaposlovanje, hkrati je pa posodabljanje opreme in povezav ter zagotavljanje delovanja opreme brez motenj in izpadov pogoj, ki ga je treba zagotoviti za vsako ceno, saj alternativa, odkar je osnovno delovanje knjižnice odvisno od te tehnološke podpore, ne obstaja.

Vključenost v COBISS bo tudi v prihodnje nujna, prav tako sodelovanje pri oblikovanju novih nalog in servisov:

- web-based PC booking (rezervacija računalnika iz knjižnice ali od doma)
- sprotna nadgradnja obstoječe strojne in programske opreme
- izobraževalni spletni portal
- komunikacijski spletni portal (intranet)
- storitve preko mobilne telefonije
- potrebna IKT za razvijanje digitalne knjižnice in elektronskih storitev (samostojni strežnik)
- brezžična ponudba storitev
- strojna in programska oprema za izdelavo članskih izkaznic (kamera, tiskalnik)

Najbližji večji investiciji v tej smeri bosta prehod na optično povezavo in lastni strežnik.

V letu 2007 bo knjižnica Velenje, kot prva v Sloveniji pridobila tri kioske za avtomatizirano izposojanje knjig (namenjeni so 24 urni dnevni izposoji - vse dni v letu)

3.1.12 Mnenja uporabnikov in javnosti o Knjižnici Velenje

O tem, kako 'javno mnenje', karkoli že razumemo pod tem, spremlja in ocenjuje knjižnico, lahko govorimo samo posredno, saj gre pri tem običajno za naključne stike, izjave ipd., ki nas največkrat dosežejo šele iz druge, če ne celo iz tretje roke. Doslej namreč ni bila opravljena nobena raziskava, na osnovi katere bi bilo mogoče

Uzbrano: ¶

kaj več o podobi in zaznavanju knjižnice pri tistem delu prebivalstva, ki knjižnice ne uporablja. Prav tako ničesar ne vemo o temeljni razliki med temi prebivalci in uporabniki knjižnice, o njihovih razlogih, načinu življenja, vrednotah ipd. Glede na to da gre za tri četrtine prebivalcev, bi bilo brez nadaljnega smotno z ustrežno raziskavo vsakih nekaj let preverjati utrip te skupine.

Drugi relevantni, celo zelo vplivni del javnosti, o katerega konkretnem mnenju ne vemo prav veliko, so lokalni politiki. Domnevati je mogoče, da se za njihovim relativno redkim pojavljanjem v knjižničnem kontekstu skriva dejstvo, da knjižnica zanje ne predstavlja posebnega izziva oz. da tak odnos razbirajo v volilnem telesu in se temu primerno ravna; če sploh, še največkrat navajajo majhne otroke ali vnuke kot povod za obisk, lastno udeležbo, pa čeprav samo zaradi tega, da diskretno preverijo delovanje ustanove, je najti pri prav redkih izjemah. Članstva v knjižnici domnevno torej ne vidijo v funkciji svojega političnega delovanja in ne razmišljajo o tem, da bi, tudi če pustimo ob strani izrazit informacijsko-izobraževalni in razvojno naravnan naboj dejavnosti, s svojim zgledom pomagali do veljave nečemu, kar se financira iz občinskih sredstev. Med izboljšanjem odnosov z javnostjo bi moral zato biti vsaj poskus izboljšanja odnosov med knjižnico in to skupino vključno s predlogom, da se občasno, morda vsakih nekaj let seja občinskega sveta posveti samo knjižnici kot najbolj množični kulturnoizobraževalni ustanovi.

Uporabniki/člani so s knjižnico večji del zadovoljni, poleg tega je do njihovega mnenja tudi relativno lahko priti. Z anketo smo v decembru 2006 zajeli vzorec 72 obiskovalcev velenjske knjižnice, ki ga je poleg članov sestavljalo tudi 8% nečlanov oz. 82% žensk in 18% moških, dalje 39% zaposlenih, 22% osnovnošolcev, 14% študentov, 11% srednješolcev, 10% nezaposlenih itd. Največ, 27% anketiranih je kot namen svojega obiska navedlo osebno razvedrilo, 23% učenje in osebno raziskovanje, 19% uporabo v zvezi s šolo, 15% uporabo v zvezi z delom, 10% uporabo za otroke in 6% družabne namene. Med njimi je bilo 63% takih, ki knjižnico obiskujejo tedensko, 25% mesečno, kar 10% pa dnevno.

Prvi sklop vprašanj se je nanašal na ponudbo osnovnih vrst gradiva. Z njo so anketirani pretežno zadovoljni ali celo zelo zadovoljni, a so izrazili tudi - statistično relevantno - nezadovoljstvo (ocena 1 ali 2, še posebej, če sta prisotni obe): pri ponudbi strokovnega gradiva (slabih 7%, ista pritožba tudi na koncu, kjer smo bralce pozvali k frazni opredelitvi, a žal brez natančnejših navedb), pri podatkovnih (19%) in glasbenih zgoščenkah (9%); žal v tem trenutku ni mogoče reči, ali oz. koliko tega nezadovoljstva gre na račun še vedno manjkajočega dela opreme in zato deloma neprijazne postavitve. Ponudbi gradiva v celoti je enko dalo 0,56%, dvojko 5%, trojko 18,8%, štirico 36,5% in petico 39% anketiranih - ni prav slabo, a tudi ne dovolj dobro, da bi lahko bili brez skrbi.

Podobno sliko smo dobili pri vprašanjih o dostopnosti knjižnice in gradiva. Eno od najvišjih posamičnih ocen smo dobili pri vprašanju po uporabi računalnikov oz. internetu: kar 77%-no petico. V obeh poglavjih, kjer smo spraševali po (ne)zadovoljstvu uporabnikov, pa izstopata vprašanja, ki sta anketirane izrazito polarizirali: delovni čas knjižnice je sodeč po odgovorih za 7,2% slab (ocena enka oz. dvojka) - v knjigi pritožb in pohval je cela vrsta pripomb na to temo, še dosti slabša pa je ocena za poletni delovni čas - tu smo dobili 14,3% enk in skoraj 9% dvojk, kar pomeni, da je nezadovoljnih več kot petina anketiranih. Za prireditve nam je skupaj 82% bralcev dalo oceno 4 in 5, trije odstotki pa so z njimi nezadovoljni oz. ravno še zadovoljni. Uporabniki so celotno knjižnično ponudbo ocenili takole: 53,5% s petico, 26% s štirico, 13% s trojko, 4,5 z dvojko in 2,75% z enko.

Manj enoznačni so odgovori na vprašanja po pogostosti uporabe posameznih storitev, ki predpostavljajo višjo stopnjo uporabniške usposobljenosti. Večkrat se pokažeta jasno ločeni usmeritvi: na prvi strani imamo očitno opraviti s skupino bralcev, ki ve, kaj je knjižnica, in jo tudi zna uporabljati, ter z drugo skupino, ki deluje precej nebogljenost in se zateka predvsem k najbolj preprostim knjižničnim funkcijam, zato zanje lahko domnevamo, da je v veliki meri odvisna od pomoči osebja. Takšno polarizacijo kaže zbir odgovorov pri več vprašanjih: o pogostosti uporabe računalnikov in interneta, spletnega servisa Moja knjižnica, samopostrežne izposoje (knjigomata), pa celo knjižnega nabiralnika (!). Prevladujoči oz. povprečni vzorec odgovorov na ta vprašanja je naslednji: 22% teh servisov ne uporablja 'nikoli', za naslednji dve stopnji se je določilo 15,5% in 14,5%, potem pa 15,5% za 'pogosto' in končno 32,2% za njih 'redno' uporabo. Podobno polarizirana sta tudi odgovora glede načina iskanja gradiva: 49% redno prosi knjižničarje za pomoč pri iskanju, hkrati pa 39% navaja, da redno uporablja elektronski katalog. Dalje 31% npr. navaja, da pogosto ali redno uporablja medknjižnično izposajo, medtem ko so vrednosti pri naročilih in rezervacijah gradiva razporejene precej enakomerno: pod 1

Izbrisano: ¶

(nikoli/skoraj nikoli) 17,5%, pod dve 14,3%, pod tri 23,8%, pod štiri 17,5%, pod pet (zelo pogosto/redno) 27%. Tu se relativira tudi kar preveč ugodna ocena prireditev v prejšnjem poglavju, ki očitno temelji na slabem poznavanju (in domnevni prijaznosti) anketiranih, saj jih samo 37% navaja pogost ali reden obisk prireditev in s tem stvarno kompetenco za ocenjevanje.

Daleč najboljše ocene si je knjižnica zaslužila v zadnjem sklopu vprašanj, namreč pri vprašanjih o organiziranosti osebja in prostora. Bralci so prijaznost osebja in kakovost storitev ocenili zelo visoko - obkraj s petico v 73% primerov, preostanek pa se porazdelil na štirice in trojke, a brez enk in dvojek. Prav tako je zelo visoko ocenjena prostorska ureditev knjižnice, ki je dobila tudi najvišjo oceno v anketi: slabih 79% anketiranih jo je ocenilo s petico, nadaljnih 16 pa s štirico. Enostavnost iskanja gradiva so 3% bralcev ocenili kot nezadostno in zadostno, 18% s trojko in 78% s štiri oz. pet, kar kaže na potrebo po nadaljni izboljšavi dostopnosti.

Pod črto bralci v anketi knjižnico ocenjujejo v glavnem pozitivno, predvsem velja opozoriti na zelo lepo oceno osebja, potrjujejo pa tudi ugotovitve nekaterih slabih točk v knjižnici. Ocena prostorov in organiziranosti nove knjižnice je tudi zelo visoka, edino, kar bralce moti tu, je - povzeto po pripombah - akustična neprimernost prostora, kar moti zbranost celo v študijski čitalnici; reševanje tega problema bo možno v treh smereh, z dušilci po meri, ki bodo znižali splošen nivo hrupa, z dodatnimi pregradami (med preddverjem, ki je prav hiperakustično, in izposojnim pultom ter med leposlovnim in strokovnim oddelkom) ali/in s posegi v tloris postavitev regalov oz. študijskih celic. Pomanjkljiva založenost pri nelesposlovju, na primer, je rezultanta konkretnega razvoja, na katerega je v veliki meri - ne pa izključno - vplivala situacija v bližnji preteklosti s skromnimi financami za nakup gradiva, o katerih je govor drugje. Kratkoročni intervencijski nakupi ne zmorejo rešiti te težave, čeprav bi dodaten denar olajšal in pospešil njeno reševanje. Prav tako na situacijo vpliva (pre)skromna kadrovska zasedba - od naročanja, obdelave, vzdrževanja regalov, izločanja in preusmerjanja gradiva do izposoje in pomoči bralcem. Le-ta konec koncev bistveno določuje tudi obseg fizične oz. časovne dostopnosti knjižnice. Knjižnica, kakršna je velenjska, bi očitno morala biti tudi poletni odprta vsaj 8 ur dnevno, kar navaja vladna uredba kot minimum. Dalje ne bi smeli spregledati, da sta v zadnjih desetih letih vloga in pomen knjižnice v življenju Velenčanov občutno zrasla, kar ne nazadnje kažejo tudi numerični kazalci, pa tudi s selitvijo v nove prostore je bila povezana vrsta pričakovanj na boljše. Posebno pozornost bo torej treba nameniti ustrezni in odgovorni politiki glede odprave vsakovrstnih - časovnih, finančnih itd. - ovir za bralce in s tem prispevati k večjemu zadovoljstvu uporabnikov in k rasti dejavnosti.

3.2 Zunanje okolje Knjižnice Velenje

3.2.1 Politično-pravno podokolje

Politično-pravno podokolje določa vlogo, razvoj, položaj, upravljanje, funkcije in naloge javnih služb oziroma nepridobitnih organizacij. Osrednji segmenti tega podokolja, pomembni za knjižnico so: zakonodaja, nacionalni program za kulturo, porazdelitev politične moči (parlament, vlada, ministrstva pristojna za kulturo, šolstvo in znanost, informacijsko družbo, finance), porazdelitev politične moči v lokalnih okoljih, upravljanje knjižnice in določanje strateških ciljev knjižnice.

Zakonodaja v velikem delu ustrezno opredeljuje vlogo, naloge in upravljanje knjižnic, vendar pa ureja različne vrste knjižnic (preveč) različno. Na drugi strani pa v skladu z zakonom o knjižničarstvu delovanje knjižnic ureja vrsta novih podzakonskih aktov, ki so na eni strani dobrodošla pomoč, a v nekaterih točkah preveč podrobno in birokratsko posegajo v življenje knjižnic. Ugodno stanje na področju zakonodaje, ki ureja knjižnice, moti nedosledno uresničevanje sprejetih norm.

Ustanovitelj Knjižnice Velenje je Mestna občina Velenje, za katero knjižnica opravlja kar 85% svoje dejavnosti, preostalo dejavnost pa opravlja za občini Šoštanj in Šmartno ob Paki. Glede na to, da nista soustanoviteljici, ti dve občini zagotavljata sredstva preko pogodb o izvajanju knjižnične dejavnosti. V zadnjem obdobju je prišlo do opaznega premika v odnosu pogodbenih občin do knjižničarske dejavnosti, kar se pozna v investicijah (namerah) in določanju višine sredstev za dejavnost knjižnice.

3.2.2 Gospodarsko podokolje

Gospodarsko podokolje je za javne službe, ki s svojimi storitvami ne nastopajo na trgu (osnovne knjižnične storitve so po zakonu o knjižničarstvu in v skladu z UNESCO smernicami brezplačna in netržna kategorija)

Izbrisano: ¶

pomembno v glavnem posredno, in sicer toliko kolikor vpliva na obseg javnih financ in proračunskih možnosti. Višja gospodarska rast izboljšuje možnosti javnih financ in hkrati povzroča večje potrebe po knjižničnih storitvah. Razvitost gospodarstva omogoča tudi boljše sodelovanje z gospodarskimi subjekti kot partnerji knjižnic, še posebej pri razvijanju novih tehnologij dela v knjižničarstvu, nabavi informacijskih virov in zagotavljanju finančnih virov. Knjižnice postajajo vedno pomembnejši naročnik gospodarskih storitev z visoko stopnjo dodane vrednosti. Naslanjanje na specializirane storitve gospodarskih subjektov je za javne službe in njihove financerje v vedno več primerih racionalnejša in smotnejša pot kot vzpostavljanje lastnih zmogljivosti. Nižja stopnja rasti družbenega bruto proizvoda v zadnjih letih; zmanjševanje stopnje inflacije, kot enega od pomembnih pogojev za vstop Slovenije v EU; zmanjševanje javne porabe; drag in zapleten sistem javnih naročil itd. so dejavniki, ki bodo vplivali na to, da bodo tudi slovenske knjižnice v naslednjih letih delovale v slabših materialnih pogojih, če seveda ne bo posebne intervencije države na tem za njen razvoj odločilnem področju. Na področju delovanja Knjižnice Velenje so trije izrazito pomembni gospodarski subjekti (Gorenje, Premogovnik Velenje, Termoelektrarne Šoštanj), nekaj srednje velikih (Esotech, Era, Fori...) in vrsta manjših podjetij. Za to okolje je na sploh značilno, da ima premalo manjših podjetij in se krog tistih gospodarskih subjektov, ki imajo željo in sredstva za sodelovanje hitro zaključil. V prihodnosti bo sodelovanje knjižnice s gospodarskimi subjekti temeljilo predvsem na vzajemnosti in manj na »dobrodelnosti«
podjetij, saj knjižnica ima ali pa lahko razvije produkte, ki so za podjetja zanimivi.

3.2.3 Tehnološko podokolje

Tehnološko podokolje odločilno vpliva tako na potrebe in zahteve uporabnikov in celotne družbe kot tudi na razvoj in tehnologijo dela v knjižničarstvu. Vprašanje je, če že imajo slovenske knjižnice dovolj znanja in izkušenj ter ali razumejo tehnološko-tehnične pojave in novosti, kako je s tehnično opremljenostjo knjižnic, ali so sposobne sprejemati tehnološke in tehnične novosti itd. Elektronski nosilec informacij ter elektronsko omrežje sta korenito posegla v tehnologijo dela knjižnic. Slovenske knjižnice so (ob zadostni podpori države) z ustanovitvijo računalniško podprtega vzajemnega kataloga zelo zgodaj (konec osemdesetih let, vzporedno z najrazvitejšimi knjižničnimi sistemi v svetu) začele uporabljati digitalni zapis bibliografskih podatkov ter hkrati zagotovile uporabnikom dostop do teh podatkov prek nacionalnega digitalnega omrežja. V velenjski knjižnici smo računalniško podprto izposojno gradivo uvedli v letu 1990.

Ob tem nesporno uspešnem začetku v sledenju nujnih tehnoloških sprememb, ki jih je prinesel digitalni nosilec, ugotavljamo, da v Sloveniji prepočasi sledimo svetovnemu razvoju na področju e-knjižničarstva pri oblikovanju podatkovnih zbirk z besedili oziroma e-arhivov polnih besedil relevantnih člankov ali publikacij v elektronski obliki. Digitaliziran imamo le majhen del bogate pisne kulturne dediščine, slikovnega, zvočnega in filmskega gradiva, nismo še razvili celotne palete e-knjižničnih storitev itd.

Enega temeljnih izzivov za Knjižnico Velenje predstavlja razvoj knjižnice v smeri digitalne knjižnice, širjenje obsega e-storitev oz. storitev na daljavo in preoblikovanje dejavnosti v smeri organizacije znanja oz. upravljanja z znanjem.

3.2.4 Kulturno podokolje

Kulturno podokolje označujejo kulturne potrebe ljudi, ključne vrednote, nacionalna zavest in identiteta, vodilni cilji, ustaljene navade, prevladujoča ideologija, izobrazbena in socialna struktura prebivalstva in tradicionalna struktura kulturnih institucij. Podatki (statistični in iz raziskav) kažejo, da je do sedaj knjižnični sistem dobro služil kulturnim potrebam ljudi (podatki o izposoji uvrščajo Slovenijo med knjižnično zelo razvite države). Vzporedno z rastjo izobrazbene strukture prebivalstva v zadnjem desetletju rasteta tudi obseg in vrsta knjižničnih storitev.

Značilnost geografskega prostora, ki ga s svojo dejavnostjo pokriva Knjižnica Velenje, je njegova multikulturalnost. Velenjska kotlina je z izjemno hitrim razvojem gospodarstva v šestdesetih in sedemdesetih letih privabila veliko priseljencev iz republik bivše Jugoslavije – njihov delež je sedaj v občini Velenje okoli 20%. Vsa zadnja desetletja se dogajajo med priseljenci procesi akulturacije in asimilacije, v zadnjem obdobju pa prihaja do izrazitejšega samozavedanja pri mlajših generacijah. Prav zato je ena pomembnejših nalog knjižnice ohranjanje multikulturalnosti kot pogoja za njihovo integracijo.

3.2.5 Naravno podokolje

Izbrisano: ¶

V naravnem podokolju sta najpomembnejša elementa gibanje števila prebivalstva in teritorialna poseljenost, upoštevati pa moramo tudi dejavnike kot so oskrba z energijo, ekološke omejitve, lokacijske možnosti idr. Prebivalstvo odločilno determinira število potencialnih uporabnikov knjižnic ter razporeditev knjižnične mreže. Rast prebivalstva v velenjski kotlini se je umirila, kar pomeni lažje načrtovanje in obvladovanje materialnih pogojev za delo knjižnic (prostori, oprema, nabava gradiva...). Specifičnost prostora je tudi nasprotje med izrazito urbano poselitvijo v Velenju in deloma redko naseljenostjo oz. demografsko ogroženostjo nekaterih delov šoštanjске in šmarške občine.

V informacijski družbi je vse bolj pomembno tudi virtualno »naravno« podokolje, ki prek digitalnega omrežja vpliva na tehnologijo posredovanja, iskanja in uporabe informacij ter tako vedno bolj neposredno vpliva tudi na knjižničarstvo.

Pomemben stik z naravnim podokoljem bodo tudi v prihodnje imele knjižnice kot fizični objekti, kot nepogrešljivi del urbanega in socialnega okolja. Kljub nekaterim drugačnim napovedim bodo knjižnične stavbe tudi v prihodnje pomembno študijsko in socialno srečevališče; učilnice za usposabljanje in znanjenje v informacijski džungli; hranilišča knjižničnega gradiva na vseh nosilcih zapisa; razstavišča za predstavitev pisne kulturne dediščine; informacijske tovarne, kjer se bodo tvorile podatkovne zbirke z besedili in metapodatki in kjer se bodo restavrirali in na druge načine ohranjevali ogroženi informacijski viri. Znotraj zidov knjižnic bodo dostopne tudi informacije in viri, dostop do katerih bo sicer prek omrežja za uporabnike predrag ali nedosegljiv zaradi drugih ovir (npr. avtorskoprnih).

3.2.6 Knjižnica Velenje in slovenske splošne knjižnice

V Sloveniji poznamo splošne ('javne'), šolske, visokošolske oz. univerzitetne ter specialne knjižnice. Vsak tip ima svoje specifičnosti, med njimi velja omeniti, da splošne skrbijo za največje število in za najbolj različne skupine uporabnikov; pri primerjavah in uvrščanjih knjižnic je treba upoštevati, da je tako rekoč vsaka del specifične situacije in del specifične rešitve te situacije. Knjižnica Velenje je ena od 61 splošnih knjižnic v Sloveniji in sicer ena srednjevelikih. Največji dve, mariborska in ljubljanska KOŽ, sta bistveno večji tako po parametri dejavnosti kot po številu zaposlenih (90 oz. 70 zaposlenih) itd., prav tako je grobo ocenjeno trikrat večja nam najbližja območna knjižnica v Celju (čez 40 zaposlenih). Osnovni parameter za uvrščanje v kategorije (imenovane tri sodijo v drugo kategorijo, v kateri so bivše študijske knjižnice) pa je število prebivalcev, torej potencialnih uporabnikov, za katere knjižnica skrbi. Velenjska knjižnica pokriva območje s 45.000 prebivalci in ji za formalni pogoj, da bi bila lahko v drugi kategoriji, manjka 5.000 prebivalcev. Če bo ta ovira premagana z uvedbo Saše, pa se bo knjižnica srečala tudi z zahtevami po nekaterih dejavnostih, ki jih bo opravljala za knjižnice na svojem območju: zagotavljanje razširjenega izbora gradiva, svetovanje in servisiranje potreb v zvezi s komunikacijami in lokalnimi omrežji, skrb za strokovna izobraževanja, regijsko relevantni obseg domoznanstva ipd.

3.2.7 Knjižnica Velenje in elektronsko oz. digitalno okolje

Knjižnica po svojih močeh spremlja tehnološki razvoj in ponudbo v elektronskem oz. digitalnem okolju. Njeno 'elektronificiranje' se je zgodilo v več korakih: leta 1990 je nastalo prvo lokalno omrežje v podporo izposoji in obdelavi, z letom 1998 (Šoštanj 2000, Šmartno 2001) prehod na COBISS vključno z udeležbo v vzajemnem katalogu in prvi javno dostopni računalnik z internetom, leta 2001 lastna spletna stran s prvimi online servisi, leta 2006 obsežnejša digitalizacija filmskega in video gradiva. V tem trenutku se kot najpotrebnejši investiciji kažeta prehod na hitrejšo povezavo s slovensko hrbenico podatkovnih omrežij in nabava ali najem dodatnih strežniških kapacitet. Na dlani je, da je ta segment treba pozorno spremljati in stalno sproti dograjevati v vseh aspektih, če ne želimo, da izgubimo stik tako s svetom kot s svojimi uporabniki.

3.2.8 Konkurenca, povezovanje in strateško partnerstvo

Direktne konkurence zaradi sistemske ureditve knjižnica nima, obstaja pa vrsta ustanov in podjetij, ki se ukvarjajo s posameznimi izseki iste dejavnosti, npr. internetni ponudniki, posredniki informacij..., zato je v veliki meri od knjižnice same odvisno, kje, v katerih nalogah in tržnih nišah se bo predvsem prepoznala. Tisti del ponudbe, ki nastaja v tesni zvezi z digitalizacijo in dostopnostjo online in ki nagovarja predvsem bolj dinamični del populacije, se razvija v de facto vzporedno vrsto knjižnic in se bo v bližnji prihodnosti pojavil (se v manjšem obsegu že danes pojavlja) kot direktna alternativa izposoji fizičnega gradiva. Majhnost trga, ki nas ta trenutek še dela nezanimive za velike ponudnike, kot sta Microsoft ali Google, je kvečjemu relativna prednost

Izbrisano: ¶

in na dolgi rok ne bo mogla nevtralizirati učinkov tehnoloških dosežkov, tako da je edina rešitev v skupnih naporih za aktivno implementacijo te tehnologije. Samostojni razvoj tovrstne programske opreme bi bil absolutno neracionalen, to pa po drugi strani pomeni, da smo odvisni od večinskega mnenja in vpogleda knjižnic v situacijo, kar zadevo precej zaplete.

Vsaj del potencialnih konkurentov s področja neprofitnih dejavnosti knjižnice nasprotno ne vidi kot pravo konkurenco, tako da je mogoče računati s povezovanjem, z dopolnjevanjem ponudbe in s prepoznavanjem sinergičnih energij (npr. šolske knjižnice, mladinski center, muzej, galerija, ljudska univerza), čeprav so te ustanove de facto v tekmovalnem odnosu do večjih financerjev, zlasti občine. Podobna je situacija s knjigarnami, ki so tudi del ponudbe branja, a v plačljivem segmentu in knjižnice večkrat občutijo kot nelojalno konkurenco. Kolikor pa gre za skupne cilje, je mogoče najti rešitve za obe strani in sodelovanje nadaljevati. Po naravi so potencialni strateški partnerji knjižnic vsi dejavniki, ki se ukvarjajo s knjigo in z znanjem: šole in sorodne institucije (tudi zasebni centri za učenje), dalje podjetja, ki imajo za predmet poslovanja knjigo in neknižno gradivo (založništvo, tisk, prodaja), informacije (časopisi, spletni portali, radijske in tv-postaje...), informacijsko-komunikacijsko tehnologijo ipd. Poseben primer predstavljajo v tem smislu podjetja z izrazito uporabo znanja in potrebo po ustvarjalnosti zaposlenih, ki so praviloma zelo propulzivna, a jih na našem območju ni prav veliko.

4 Poslanstvo, vizija, vrednote in cilji Knjižnice Velenje

4.1 Poslanstvo knjižnice (*zakaj obstajamo*)

Več znanja pomeni boljše življenje za vse

Poslanstvo knjižnic, tudi naše, od nekdaj temelji na spoznanju, da je znanje najmočnejši vzvod in najproduktivnejši moment človeškega dejanja. Znanje prinaša kulturne, socialne, intelektualne in ekonomske prednosti, koristi posameznikom in družbi v celoti, izboljšuje razumevanje med ljudmi in dviga splošno kulturno raven. Naše poslanstvo je promocija znanja v najrazličnejših oblikah, medijih in načinih: njegovo ohranjanje, povečevanje in razširjanje, vzpodbujanje k življenju z več znanja, soustvarjanje znanju naklonjene družbene klime ter ozaveščanje o naši pripadnosti načinu življenja, kjer je znanje na samem vrhu vrednot.

4.2 Vizija knjižnice (*kaj želimo biti*)

Naša vizija knjižnice je čimveč ustvarjalnim energijam odprt prostor, namenjen tako kulturnemu ali socialnemu življenju kot informacijskemu in izobraževalnemu udejstvovanju, prostor za množični vstop v svet znanja in informacij. V tem prostoru zagotavljamo demokratično odprtost in dostopnost za vse, ne glede na spol, starost, raso, religiozno, socialno ali nacionalno pripadnost, poreklo, politično opredelitev. Šele takšna knjižnica je strukturno prijazna do uporabnika in lahko predstavlja prvi naslov za pomoč vsakomur pri dostopu do znanja in njegovem pridobivanju, ne glede na to, iz katerih razlogov ali s katerimi namerni – formalna izobrazba, osebno izpopolnjevanje, kaj tretjega, želi do znanja. Pri tem so nam energije in želje uporabnikov vodilo in pomoč pri pri razvoju in izpopolnjevanju, knjižničnih servisov, za kar se naslanjamo tudi na tehnološke dosežke. S stalnim nadgrajevanjem in izpopolnjevanjem teh servisov izboljšujemo dostopnost in uporabo različnih, tako tiskanih kot – v naraščajoči meri – digitalnih oz. elektronskih virov, tudi tistih, ki niso neposredno del zbirke. Postati želimo še bolj prepoznavni v okolju in občane ozaveščati o pomembnosti knjižnice za sedanjí in bodoči kulturni, duhovni in gospodarski razvoj. Z učinkovitimi partnerstvi bomo povečali koristi za naše uporabnike in pospešili razvoj ponudbe naših proizvodov in storitev.

Izbrisano: ¶

4.3 Temeljne vrednote knjižnice (v kaj verjamemo)

TEMELJNE VREDNOTE KNJIŽNICE

- znanje
- odprt in demokratičen pristop do informacij in virov
- zagotavljanje svobodne izbire
- profesionalna usposobljenost osebja

4.4 Globalne strateške smernice delovanja in prioritete pri njihovem uresničevanju (kako bomo vizijo dosegli)

4.4.1 Prioritetne strateške usmeritve knjižnice

Pri izpolnjevanju svojega poslanstva in uresničevanju vizije bo Knjižnica Velenje na globalni ravni upoštevala naslednje prioritete:

- **Zbiranje, obdelovanje, hranjenje ter zaščita gradiva**

Zbiranje, hranjenje, varovanje in zaščito pomeni nadaljnje povečevanje obsega knjižničnega gradiva, njegovo obdelavo, varovanje in zaščito.

- **Zagotavljanje splošnega dostopa do gradiva in informacij**

Knjižnica Velenje hrani bogat fond knjižničnega gradiva, ki pa ni v celoti izkoriščen (dostopen uporabnikom). Zato bo treba povečati njegovo izrabo tako s stimuliranjem uporabe obstoječih storitev kot z razvijanjem novih, ki bodo še bolj kot obstoječe zadovoljevale potrebe uporabnikov.

Dostop do storitev Knjižnice Velenje je možen na dva načina: kot fizični dostop, pri katerem so uporabnikom na voljo prostori knjižnice, zlasti čitalniška mesta in mesta z osebnimi računalniki in drugo opremo, ter kot virtualni dostop preko spletne strani, ki omogoča dostop do elektronskih informacij. V planskem obdobju si bo Knjižnica Velenje prizadevala zlasti:

1. izboljšati dostopnost knjižničnega gradiva, ki je v skladiščih in promocijo knjižnične zbirke v celoti;
2. izboljšati virtualni dostop do informacijskih virov, tako z izboljšanjem programske opreme za daljinski dostop kot z oblikovanjem podatkovnih zbirk s polnimi besedili;
3. izvajati online informacijsko in referenčno službo in premakniti tradicionalno ponudbo na svetovni splet, kjerkoli je mogoče in v skladu s potrebami uporabnikov;
4. ohranjati knjižnično zbirko z restavriranjem poškodovanega in ogroženega gradiva in z izdelavo njegovih kopij za hranjenje in zagotavljanje boljše dostopnosti za javnost (digitalizacija);
5. osredotočiti se na uporabnike in z učinkovito interakcijo z njimi uresničevati poslanstvo in vrednote knjižnice.

- **Razvoj hibridne knjižnice**

Internet je velikokrat prvi ali celo edini vir informacij, ki ga uporabi njihov iskalec. Zaradi povečevanja njegove uporabe je nujno na novo opredeliti funkcije knjižnice in njene temeljne naloge. Ponudba knjižnice ne more več temeljiti le na njenih fizičnih zbirkah in njenih lastnih elektronskih podatkovnih zbirkah, ampak tudi na ponudbi virov, ki so dostopni kjerkoli v omrežju. Tradicionalni postulat knjižnic, ki je temeljil na izgrajevanju lastnih knjižničnih zbirk, zamenjuje novi t.j. zagotavljanje dostopa do informacij oz. informacijskih virov, ki so za zidovi knjižnic ali kjerkoli izven njih. Temeljna naloga Knjižnice Velenje je zato nadaljna izgradnja t.i. hibridne

Izbrisano: ¶

knjižnice, ki poleg tradicionalnih storitev in virov ponuja tudi elektronske in ki izkorišča tudi sinergije med posameznimi vrstami gradiva. V planskem obdobju si bo Knjižnica Velenje prizadevala zlasti:

1. prenesti tradicionalno ponudbo storitev na svetovni splet, kadar je mogoče in v skladu s potrebami uporabnikov;
2. preko svetovnega spleta ponuditi nove storitve;
3. zagotoviti zbiranje, hranjenje in dostop do elektronskih publikacij in spletnih virov, in sicer na osnovi dogovorov z njihovimi založniki oz. avtorji, z razvojem in implementacijo ustrezne tehnologije in programske opreme za hranjenje in dostop do elektronskih virov ter opremljanjem virov z bibliografskimi in metapodatki;
4. vzpostaviti organizacijsko in kadrovske strukturo knjižnice, ki bo dovolj fleksibilna za izvajanje novih nalog ter skrbeti za razvoj obstoječih kadrov in zaposlovanje novih, s potrebnimi znanji in sposobnostmi za delo v digitalnem okolju in na področju organizacije in upravljanja z znanjem.

• **Strateško partnerstvo z okoljem**

Učinkovita partnerstva omogočajo vključenim organizacijam, da v sodelovanju dosežejo več kot bi vsaka zase. Knjižnica Velenje že tradicionalno sodeluje z Narodno in univerzitetno knjižnico in ostalimi slovenskimi knjižnicami pri razvoju zbirk, njihovem upravljanju, ohranjanju in zagotavljanju njihove dostopnosti za uporabo, kar bo usmeritev knjižnice tudi v prihodnje. Okrepiti pa bo morala partnerstvo z arhivi, muzeji, založniki in ostalimi sorodnimi subjekti (Mladinski center...).

V planskem obdobju si bo Knjižnica Velenje prizadevala zlasti:

1. določiti tista področja dejavnosti, kjer bo dejavno partnerstvo prineslo največ koristi;
2. promovirati koristi skupnega razvoja knjižničnih in informacijskih servisov za uporabnike in širšo družbeno skupnost;
3. nadgrajevati že vzpostavljena partnerstva in poglobljati tista, ki so ključnega pomena tako za uresničitev strateških usmeritev Knjižnice Velenje kot za uspeh partnerskih organizacij;
4. podpirati nadaljnji razvoj povezovanja slovenskih knjižnic;
5. sodelovati s pri oblikovanju in uveljavljanju nacionalne knjižnične oz. informacijske strategije in vplivati na oblikovanje mednarodne;
6. uporabiti partnerstva za uspešnejše pridobivanje sredstev iz evropskih oz. mednarodnih skladov in projektov.

• **Odgovornost za razvoj knjižnične dejavnosti v regiji**

Osrednja območna knjižnica skrbi za enakomerno razvitost splošnih knjižnic v regiji in podpira njihovo raznolikost. Skrbi za kvalitetne zbirke tradicionalnega in elektronskega gradiva ter informacij za vse uporabnike in njihove specifične potrebe.

Osrednja knjižnica promovira delo splošnih knjižnic in s tem vpliva na vedenje lokalne politike in njeno odgovornost za njihovo delovanje. Z drugimi kulturnimi in izobraževalnimi ustanovami v regijah osrednja knjižnica vzpostavlja partnerske odnose

4.4.2 Temeljni strateški cilji za obdobje 2004-2008

Cilj 1. Zadostiti kriterijem za prehod iz II. v I. kategorijo razvitosti knjižnic

Cilj 2. Pridobitev statusa osrednje območne knjižnice za regijo Saša.

Cilj 3. Razvoj dejavnosti na področju promocije in marketinga

Cilj 4. Aktivno vključevanje v knjižnični prostor v državi in svetu

Izbrisano: ¶

STRATEŠKI REZULTATI, KI JIH PRIČAKUJEMO OB URESNIČITVI CILJEV

- pozitiven učinek knjižnice na razvoj izobraževanja in znanstvenoraziskovalnega dela ter na kulturni razvoj svojega okolja
- zadovoljstvo uporabnikov knjižnice
- pozitivna ocena dela knjižnice s strani institucij oz. financerjev dejavnosti
- učinkovita notranja organizacija in notranji procesi
- strokovno usposobljeni in motivirani zaposleni

4.4.3 Uresničevanje strateških ciljev: pogoji in pričakovane ciljne vrednosti

Pri klasičnih (tradicionalnih) knjižničnih storitvah načrtujemo v času od 2007 do 2011 rast obsega izposoje (vsaj 4-5% letno) ter večjo hitrost in kakovost teh storitev. Bistveno višja so pričakovanja v zvezi s storitvami e-knjižnice (elektronska ponudba informacij; elektronska dostava dokumentov; elektronska izposoja; obisk domače strani knjižnice; storitve knjižnice in dostop do informacijskih virov na daljavo; izgradnja elektronskih podatkovnih zbirk z besedili in z metapodatki itd.) kjer načrtujemo med 10-20% rast letno.

Pri prilivu gradiva na konvencionalnih nosilcih zapisa za naslednje plansko obdobje načrtujemo obseg prirasta, skladen s strokovnimi priporočili, in prvo fazo prilagajanja vrednostim novih priporočil (250 enot na tisoč prebivalcev, postopno do 2015).

Strokovno knjižničarsko delo bo v naslednjih petih letih mnogo bolj kot doslej temeljilo na računalniški podpori, ki se bo verjetno razvijala v smeri združevanja posameznih modulov integriranega knjižničnega sistema s sistemi za upravljanje digitalnih objektov in s funkcionalnostjo portalov. Uporabnikom je namreč treba omogočiti integrirani dostop do spletnih vsebin (licenčni elektronski viri, podatkovne zbirke, e-časopisi...) ter do virov, ki jih bo knjižnica ustvarjala sama (digitalne vsebine iz gradiva, elektronska izposoja ipd.).

Za uresničitev strateških ciljev knjižnice bodo najpomembnejša finančna sredstva, kadri ter prostorski in drugi pogoji. Glede na naravo knjižnice kot nepridobitne organizacije (izvajanje javne službe) bo temeljni vir sredstev v naslednjem planskem obdobju občinski proračun in proračun pogodbenih občin (najmanj 80%-85% vseh potrebnih sredstev), potrebno pa bo povečati obseg drugih virov, predvsem mednarodnih. Za tradicionalno dejavnost knjižnice bo potrebovala knjižnica rahlo realno rast letnega proračuna (od 2-3% letno; skladno z rastjo obsega in kakovosti tradicionalnih storitev knjižnice), za uvedbo e-knjižnice in izvajanje programa ohranitve knjižničnega gradiva pa bo knjižnica potrebovala v letih od 2007 do 2011 letno 10-15% rast zunajproračunskih prihodkov in 5-10% letno povečanje sredstev iz proračuna.

Zaradi uvajanja digitalne knjižnice in rasti obsega tradicionalnih storitev bo potrebna v naslednjem planskem obdobju tudi rast števila zaposlenih. Skupni obseg storitev knjižnice se bo do leta 2011 predvidoma povečeval za 15% letno. Število zaposlenih bi bilo nujno povečati vsaj za 2 letno in izrabiti poleg javnih delavcev tudi bistveno več prostovoljcev. Seveda pa bo za to, da bo knjižnica uspela uresničiti strateške cilje, potrebno dvigniti individualno in kolektivno produktivnost sodelavcev knjižnice z izobraževanji in s standardizacijo postopkov.

Prostorski pogoji dejavnosti se bodo med 2007 in 2011 bistveno spremenili le v občini Šmartno ob Paki.

4.4.4 Kontrola uresničevanja planskih ciljev

Knjižnice morajo v procesu kontrole uresničevanja ciljev meriti učinkovitost (čim ugodnejše razmerje med vloženimi sredstvi in napori ter doseženim rezultatom), uspešnost (razmerje med pričakovanimi in doseženimi rezultati) ter kakovost proizvodov in storitev.

Izbrisano: ¶

Uspešnost delovanja bo knjižnica spremljala uravnoteženo skozi prizmo štirih vidikov: **finančnega** (rezultati še zlasti zanimajo ustanovitelja in financerje dejavnosti), **poslovanja s strankami oz. uporabniki** (knjižnica ugotavlja, kako jo vrednotijo uporabniki), **notranjih procesov** (ugotavljanje učinkovitosti in kakovosti notranjih procesov) ter **učenja in rasti** (ugotavljanje sposobnosti knjižnice oz. zaposlenih za spremembe in inovacije). Za vsakega od navedenih vidikov bo knjižnica kontinuirano zbirala relevantne podatke in rezultate primerjala z zastavljenimi cilji s pomočjo kvantitativnih in kvalitativnih kazalcev:

1. **Kazalci vidika uporabnikov** (*Kako knjižnica zadovoljuje potrebe in pričakovanja uporabnikov?*)
 - a. število aktivnih uporabnikov (registriranih članov), število obiskov (fizičnih, na daljavo), pogostnost uporabe knjižnice (število obiskov na aktivnega uporabnika; fizičnih in na daljavo), število enot izposojenega gradiva na aktivnega uporabnika (fizičnega)
 - b. stopnja zadovoljstva uporabnikov s knjižnico in storitvami
 - c. razpoložljivost iskanega gradiva (delež takojšnjih izposoj iskanega gradiva v primerjavi s celotno izposoj, ki vključuje rezervacije in medknjižnično izposoj)
2. **Kazalci finančnega vidika** (*Ali knjižnica posluje stroškovno uspešno t.j. učinkovito?*)
 - a. skupni stroški knjižnice na aktivnega uporabnika, na obisk (fizični, na daljavo), na izposojeno enoto gradiva
 - b. delež prihodkov knjižnice, ki ne izvirajo iz proračuna (lastni prihodki)
 - c. strošek posamezne storitve oz. produkta knjižnice (delež stroškov dela v primerjavi s celotnimi stroški dela)
 - d. razmerje med stroški za nakup gradiva in celotnimi stroški knjižnice ter stroški dela
 - e. delež stroškov za elektronske informacijske vire v primerjavi s stroški za vse informacijske vire
3. **Kazalci vidika notranjih poslovnih procesov** (*So notranji procesi v knjižnici organizirani tako, da bomo lahko uspešno in učinkovito uresničevali cilje in investirali v nadaljnji razvoj knjižnice?*)
 - a. povprečni ali srednji čas obdelave knjižničnega gradiva (proces od nabave do njegove dostopnosti za uporabnike)
 - b. število opravljenih (efektivnih) delovnih ur na obiskovalca (fizični, na daljavo)
 - c. prirast gradiva (brez elektronskih virov, ki jih knjižnica ne obdeluje) na zaposlenega
 - d. delež stroškov za zaposlene na področju e-virov in storitev
4. **Kazalci vidika učenja in rasti (potencialov knjižnice)** (*Se je knjižnica sposobna soočiti z izzivi prihodnosti, se spreminjati in izboljševati?*)
 - a. število ur izobraževanja oz. usposabljanja na zaposlenega
 - b. delež izdatkov knjižnice za nakup informacijske in komunikacijske tehnologije
 - c. indeks zadovoljstva zaposlenih
 - d. število dni bolezenskih odsotnosti na zaposlenega

Uspešnost doseganja ciljev bo knjižnica spremljala tudi s pomočjo kazalcev, ki jih za področje knjižničarstva vključuje nacionalni program za kulturo:

- a. *prirast gradiva* (obseg, struktura, delež e-virov, delež konzorcijsko nabavljenih e-virov),
- b. *kakovost lokalnega kataloga* (delež nepopolnih oz. napačnih zapisov),
- c. *izposoja* (struktura posojenega gradiva, rast),
- d. *pridobivanje relevantnih lokalnih in regionalnih izdaj*,
- e. *zbirka temeljne tuje literature* (prirast, struktura),
- f. *delež gradiva za slepe in slabovidne ter gluhe in naglušne* (prirast, struktura, število uporabnikov),
- g. *število obiskov spletnih strani*,
- h. *delež obdelanih e-virov*,
- i. *število javno dostopnih digitaliziranih konvencionalnih gradiv*,
- j. *število udeležencev programa izobraževanja uporabnikov za informacijsko pismenost, posredovane informacije* (število, rast).

Izbrisano: ¶

4.4.5 Zagotavljanje kakovosti

V okolju, ki je postalo konkurenčno tudi za nepridobitne organizacije, je postalo zagotavljanje visoke stopnje kakovosti storitev in proizvodov eden od temeljnih ciljev knjižnic. V prvi vrsti to pomeni skrb knjižnic za zagotavljanje najboljših možnih storitev, takšnih, ki zadovoljujejo in presegajo pričakovanja uporabnikov in financerjev dejavnosti. Kakovost storitev ne določajo le njihovi ponudniki (čeprav opredelijo standarde za izvajanje posamezne storitve), ampak tudi uporabniki teh storitev. Stoletno usmerjenost knjižnic samim k sebi zamenjuje usmerjenost k njihovim uporabnikom, zato morajo nujno poznati tako njihovo zaznavanje elementov kakovosti storitev kot tudi dejansko zadovoljstvo z njimi. Ugotavljanje stopnje kakovosti mora postati sestavni del procesa ugotavljanja uspešnosti delovanja knjižnice in tako v okviru procesa izvajanja strateškega načrta predstavlja orodje kontrole izvajanja načrta. Knjižnica bo v planskem obdobju:

- Opredelila svojo politiko kakovosti t.j. splošne namene in usmeritve knjižnice v zvezi s kakovostjo, ki bo osnova za postavljanje ciljev kakovosti. Politika kakovosti bo:
 - primerna namenu in ciljem knjižnice,
 - vključevala zavezanost k izpolnjevanju zahtev in nenehnemu izboljševanju učinkovitosti sistema vodenja kakovosti,
 - opredelila okvir za določanje in preverjanje ciljev kakovosti,
 - jasna in razumljiva zaposlenim,
 - odprta za spremembe.
- Vzpostavila takšen sistem vodenja knjižnice, ki bo vključeval tudi sistem vodenja kakovosti t.j. sistem koordiniranih aktivnosti za usmerjanje in obvladovanje knjižnice v zvezi s kakovostjo, ki vključuje poleg izdelave politike in ciljev kakovosti tudi sistem planiranja kakovosti, zagotavljanja kakovosti in izboljševanja kakovosti.
- Vzpostavila pogoje za uvedbo sistema celostnega vodenja kakovosti, ki predpostavlja:
 - uvedbo procesa načrtovanja kakovosti (opredeljeno poslanstvo, cilji in strategije knjižnice morajo ustrezati potrebam oz. pričakovanjem uporabnikov),
 - uvedbo sistema kontrole kakovosti (izbrati subjekte kontrole, merske instrumente in mere ter zbirati podatke o doseženi kakovosti storitev),
 - uvedbo sistema izboljševanja kakovosti, ki predpostavlja kontinuirano ugotavljanje pričakovani uporabnikov in njihovega dejanskega zadovoljstva s posameznimi elementi kakovosti storitev ali proizvodov knjižnice.

Pri načrtovanju procesa zagotavljanja kakovosti bodo smiselno upoštevana priporočila standardov ISO serije 9000 (2001). V prvi fazi uvajanja standardov kakovosti bo knjižnica uskladila sistem vodenja in organizacije knjižnice s priporočili standardov kakovosti ter opredelila politiko in cilje kakovosti. Temeljna usmeritev knjižnice na uporabnike in kar najboljše zadovoljevanje njihovih potreb in pričakovanj je bila vodilo tudi pri pripravi strateških ciljev in usmeritve knjižnice v prihodnosti.

5. Sklepne misli

Vloga knjižnice bo tudi v prihodnje v tesni notranji zvezi z vlogo, ki jo bo v našem življenju igralo znanje, saj nas družba, v kateri živimo, vsakodnevno postavlja pred vprašanja, na katere moramo najti odgovore. To ne velja samo za učence, dijake in študente, še posebej tiste na velenjskih šolah, ampak tudi za vse druge učeče se, iskalce znanja in informacij - od najmlajših, ki šele iščejo prve črke, preko vseh tistih, ki poleg osnovnih servisov potrebujejo včasih tudi kakšne bolj prozaične reči, npr. streho nad glavo za sestajanje, organizacijsko ali logistično pomoč ipd., do najbolj zahtevnih, ki od knjižnice pričakujejo podporo pri zelo zahtevnih temah ali pa pri implementaciji znanja za velike denarje. To, da knjižnica ne ponuja formalno zaokroženega izobraževanja, ampak neformalne, celo individualne oblike in strukturo, ne spreminja dejstva, da gre še zmeraj za nabiranje in razširjanje znanja. V situaciji, ko se tudi ljudske univerze ne ukvarjajo več s tistim delom razpršenega izobraževanja, zaradi katerih so se pred stoletjem pojavile, je ta del bremena ostal tam, kamor logično sodi - na knjižnicah.

Knjižnica bo svoje poslanstvo opravljala toliko bolje, kolikor bliže bo tako razumljenemu profilu dejavnosti ne glede na to, da lahko ob tem ponudi tudi vrsto manj strogih, manj na izobraževanje orientiranih aktivnosti. Knjižnica in knjižničarji pa pri vplivanju na razmere v njej in zunaj nje še zdaleč niso edini relevantni faktor, saj se pomembne odločitve, ki spreminjajo podobo Slovenije (nacionalne razvojne strategije, obseg in gostota socialne mreže, vloga lokalne samouprave, vloga podjetništva itd.) sprejemajo drugje. Morebitno zaostajanje pri temeljnih silnicah razvoja bi pomenilo spremembo temeljnega kurza in odpoved temeljnim vrednotam družbe, v kateri živimo: nižja raven in manjši obseg kulturno-izobraževalne ponudbe v globalizacijskih časih (žal) niti ne bi bil tako presenetljiv pojav, precej bolj neprijeten bi bil dolgoročen negativni učinek takšne odločitve na druge družbene segmente, na stanje in dinamiko socialno-politične, gospodarske, varnostne itd. komponente življenja v teh krajih. Odločitev za primeren razvoj knjižnice v bližnji prihodnosti je lahko samo logično nadaljevanje odločitve za rešitev prostorskega problema velenjske knjižnice (ki medtem že daje prve rezultate), programsko-konceptualni del te iste odločitve.

**PRILOGA:
STRATEŠKI PROGRAMSKI CILJI KNJIŽNICE, STRATEGIJE IN
PODPORNE AKTIVNOSTI ZA NJIHOVO DOSEGANJE**

PREHOD KNJIŽNICE VELENJE V I. KATEGORIJU KNJIŽNIC

Cilj 1. Knjižnica bo zadostila kriterijem za prehod iz II. v I. kategorijo razvitosti knjižnic

Strategija 1.01. Knjižnična zbirka bo v skladu s potrebami potencialnih in dejanskih uporabnikov knjižnice vsebovala informacijske vire na različnih nosilcih zapisov in z različnih strokovnih področij.

Strategija 1.02. Knjižnična zbirka bo upoštevala potrebe okolja in standarde za knjižnice I. kategorije razvitosti in bo široko dostopna sedanjim in prihodnjim generacijam.

Strategija 1.03. Knjižnica bo oblikovala nove posebne zbirke (LTZ, EZ, Bibliografski leksikon...)

Strategija 1.04. Zaradi ohranjanja in zaščite pisne kulturne dediščine, zapisane v elektronski obliki, bo knjižnica skrbela za zbiranje, obdelavo, hranjenje in posredovanje elektronskih publikacij.

Strategija 1.05 Uvedba standardov kakovosti iz serije 9000

Strategija 1.06. Knjižnica bo z izgrajevanjem in upravljanjem zbirke serijskih publikacij v tiskani obliki in z zagotavljanjem dostopa do serijskih publikacij v elektronski obliki uporabnikom ustvarjala pogoje za kakovostno znanstveno-raziskovalno delo in študij.

Strategija 1.07. Knjižnica bo z izvajanjem ukrepov za primerno hranjenje, varovanje in zaščito knjižnične zbirke le-to optimalno varovala pred propadanjem.

Strategija 1.08. Pri pridobivanju in strokovni obdelavi gradiva bo knjižnica sledila strokovnim standardom in priporočilom ter zagotavljala čim hitrejšo dostopnost novo nabavljenih virov.

Strategija 1.09. Da bi povečala uporabo knjižnične zbirke, bo knjižnica načrtno skrbela za njeno predstavljanje širši javnosti.

Strategija 1.10. Pri svojem strokovnem delovanju bo knjižnica usmerjena na kontinuirano ugotavljanje potreb aktivnih in potencialnih uporabnikov.

Strategija 1.11. Knjižnica bo do največje možne mere izboljšala dostopnost in možnost uporabe knjižnične zbirke in drugih informacijskih virov.

Strategija 1.12. Da bi zagotovila kar najboljšo dostopnost svojih virov in storitev, bo knjižnica razvijala tudi njihov dostop na daljavo, še zlasti preko interneta.

Strategija 1.13.. Da bi povečala izkoriščenost svojih knjižničnih zbirk bo knjižnica izgrajevala in vzdrževala podatkovne zbirke z besedili lokalnega pomena, ki bodo uporabnikom dostopne preko enotnega informacijskega portala za upravljanje znanja.

Strategija 1.14. Knjižnica bo zagotavljala popolne in kakovostne bibliografske informacije o knjižničnem gradivu

Izbrisano: ¶

Strategija 1.15. Knjižnica bo uporabnikom zagotavljala kakovostne in relevantne referenčne in druge informacijske storitve iz svojih in tujih virov informacij.

Strategija 1.16. Knjižnica bo pri delu z uporabniki spoštovala načela intelektualne svobode ter pravice uporabnikov, ki izhajajo iz predpisov s področja varovanja človekovih pravic in varovanja osebnih podatkov.

Strategija 1.17. Knjižnica se bo razvila v prijazno mesto (prostor) ne le za delo in študij ampak tudi za sprostitev obiskovalcev.

Strategija 1.18. Človeški viri so največje bogastvo in investicija knjižnice, zato bo posebno pozornost posvečala upravljanju s človeškimi viri.

Strategija 1.19.. Knjižnica si bo prizadevala povečati obseg in izkoriščenost materialnih virov za svoje delovanja.

Strategija 1.20. Zaradi potrebe po večji uspešnosti, učinkovitosti in kakovosti delovanja bo knjižnica izboljšala in posodobila svojo notranjo organizacijo.

Strategija 1.21. Knjižnica si bo na podlagi strateških usmeritev prizadevala zaposlovati kadre v skladu s Standardi za splošne knjižnice za obdobje 2005 - 2015

Strategija 1.22. Knjižnica si bo prizadevala doseči izgradnjo novih prostorov v občinah Šmartno ob Paki, Mozirje...

Strategija 1.23. Knjižnica si bo prizadevala izboljšati pogoje poslovanja v obstoječih prostorih.

Strategija 1.24. Dopolnitev računalniške in komunikacijske opreme in njeno pravočasno posodabljanje bo prioriteta investicijskih vlaganj.

PRIDOBITEV STATUSA OSREDNJE OBMOČNE KNJIŽNICE ZA REGIJO SAŠA

Cilj 2. Knjižnica Velenje bo kot največja splošna knjižnica na področju občin Zgornje Savinjske in Šaleške doline prevzela skrb za enakomeren in uspešen razvoj knjižnične dejavnosti na področju regije Saša.

Strategija 2.1 Od lokalnih politik bo pridobila soglasje za prevzem skrbi za razvoj knjižnične dejavnosti za področje regije Saša

Strategija 2.2 Knjižnica bo pridobila soglasje za pridobitev statusa osrednje območne knjižnice s strani ministrstva za kulturo in ustreznih strokovnih služb

Strategija 2.3 Knjižnica bo na MK in v lokalnih skupnostih pridobila zakonsko predvidena sredstva za opravljanje matičnosti izhajajoče iz statusa osrednje območne knjižnice

Strategija 2.4 Knjižnica bo vodila takšno kadrovsko politiko in ustrezno izobraževala svoje kadre, da bo lahko prevzela naloge matičnosti.

Strategija 2.5. Knjižnica bo razvila razvojno in svetovalno dejavnost, s katero bo prispevala k hitrejšemu in bolj načrtnemu razvoju knjižnic na področju regije Saša

Izbrisano: ¶

PROMOCIJA IN DRUGE MARKETINŠKE AKTIVNOSTI KNJIŽNICE

Cilj 3. Knjižnica Velenje bo razvijala dejavnosti na področju promocije in drugih marketinških aktivnosti zavoda

Strategija 3.1. Knjižnica bo postala uporabnikom in širšemu okolju še prijaznejša.

Strategija 3.2. Knjižnica bo vzpostavljala strateške odnose z vsemi deležniki, zato bo spoznavala in komunicirala z različnimi javnostmi, ki jo obdajajo (sredstva javnega obveščanja, izdajanje svojega glasila...).

Strategija 3.3. Da bi v svojem proračunu povečala delež lastnega prihodka, bo knjižnica izboljšala marketing svojih storitev in proizvodov.

STATUS IN VLOGA KNJIŽNICE V KIS

Cilj 4. Knjižnica Velenje se bo aktivno vključevala v knjižnični prostor v državi in svetu

Strategija 4.1. Zaradi potrebe po opaznejši strokovni pojavnosti v domačem in evropskem prostoru se bo knjižnica vključevala v domače in mednarodne projekte.

Strategija 4.2. Z organizacijo in izvajanjem izobraževalne dejavnosti bo knjižnica izboljševala strokovno usposobljenost knjižničarjev in informacijsko pismenost uporabnikov.

Strategija 4.3. Knjižnica bo razširila oblike in načine sodelovanja oz. povezovanja z drugimi knjižnicami in sorodnimi organizacijami ter založniki v Sloveniji.

Strategija 4.4. Z aktivnim delovanjem v mednarodnem prostoru bo knjižnica sooblikovala koncept evropske in svetovne virtualne e-knjižnice in postala njen enakopravni del.

Delovno gradivo, predlog in končno obliko *Strateškega načrta 2007 – 2011* je pripravila skupina: Bernarda Lukanc, Lidija Črnko, Lado Planko in Vlado Vrbič.
Delovno gradivo in predlog je bil v javni obravnavi med delavci zavoda, na Svetu zavoda in na Strokovnem svetu zavoda.

Svet zavoda je dal soglasje k *Strateškemu načrtu 2007 – 2011* dne 20. 12. 2007.

Strokovni svet zavoda je dal soglasje k *Strateškemu načrtu 2007 – 2011* dne 20. 6. 2007

Strateški načrt 2007 – 2011 je sprejel direktor zavoda Knjižnica Velenje dne 21. 12. 2007